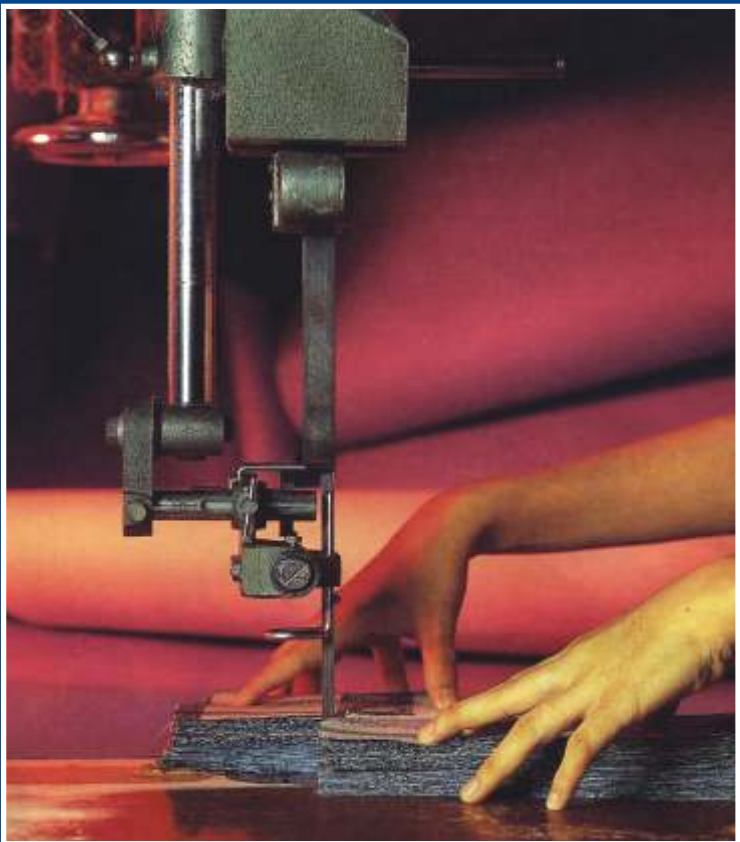

Broj 27 * Godina V * decembar/prosinac 2004.

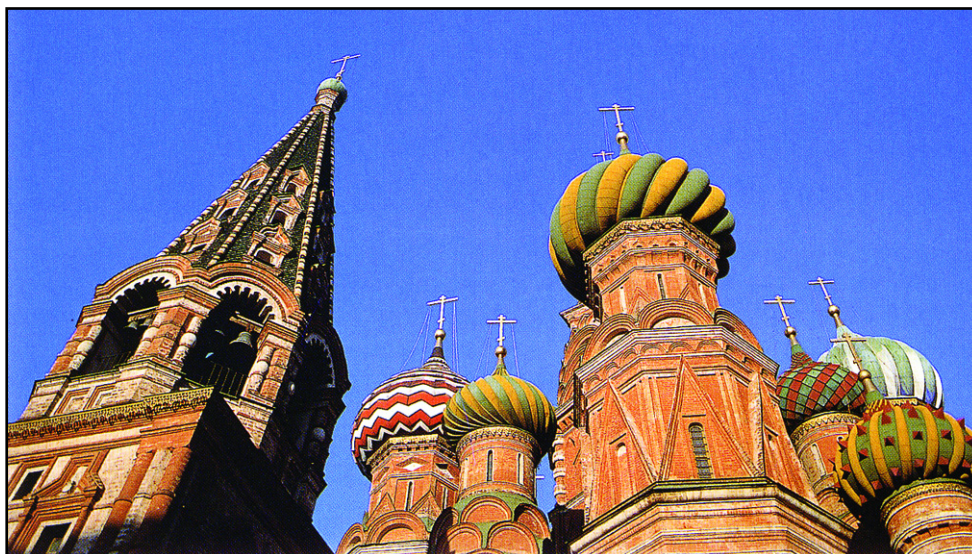
GLASNIK

PLAN ZA USPJEH

**Produkciono i izvozno
udruženje za tekstilnu
i odjevnu industriju**

Ekonomska saradnja treba imati veći nivo

Na inicijativu Ambasade Ruske Federacije u BiH i P/GKFBiH organizirana je posjeta grupe eksperata Moskovske regije Federaciji BiH i Kantonu Sarajevo

Delegaciju su činili zamjenik načelnika Odjela za spoljno-ekonomsku suradnju Ministarstva spoljno-ekonomskih veza, te predstavnici Ministarstva privrede, poljoprivrede, turizma, obrazovanja. Susret privrednika FBiH i eksperata Moskovske regije održan je u P/GKFBiH, 23. novembra. Bili su prisutni predstavnici prehrambene i mesne industrije, proizvodnje namještaja i investicionog fonda. Gosti iz Ruske Federacije žele da razgovorima o povećanju obima razmjene između Moskovske regije i FBiH, te učešću preduzeća u investicijama i formiranju zajedničkih preduzeća osiguraju intenziviranje uspješne privredne i kulturne suradnje. Rečeno je da buduća ekonomska suradnja treba ići na više oblike, kooperacije - zajedničke firme, specijalizacije, razmjenu robe i usluga, te zajedničke nastupe na trećim tržištima. Predloženo je i da se pripremi prezentacija proizvoda iz BiH u Moskvi. Navedeno je mnogo problema u suradnji sa poduzećima iz Ruske Federacije: visina carinske stope, nepovoljan preferencijalni status proizvoda za bh. proizvođače, problem transporta i dr. Mogućnosti izvoza u Rusku Federaciju su u oblastima obojene metalurgije, glinice, akumulatora, proizvoda drveno-prerađivačke industrije, farmaceutski proizvodi, prehrambena industrija, građevinarstvo i rad na projektima. Sadašnja robna razmjena, uglavnom, se odnosila na naftu, gas, pšenicu, automobile, motore, proizvode od drveta, lijekove i dr. Robna razmjena za devet mjeseci 2004. iznosi: uvoz iz Ruske Federacije 111.500.568,94 KM, izvoz u Rusku Federaciju 752.397,04 KM. Odnos trgovinske razmjene je nepovoljan za BiH.

Gosti iz Moskve primljeni su u Vladi FBiH i resornim ministarstvima, ministarstvima u Vijeću ministara BiH, Agenciji za privatizaciju FBiH i Kantona Sarajevo, Gradskoj upravi Mostara.

Š. ALIMANOVIĆ

GLASNIK

Privredna/Gospodarska komora
Federacije Bosne i Hercegovine

List izlazi mjesečno

Godina V

Broj 27

Decembar/prosinac 2004.

GLASNIK uređuje

Redakcijski kolegij:

Željana Bevanda, glavni urednik,
Mira Idrizović, odgovorni urednik,
članovi:

Šems Alimanović, Dubravka Bandić, Ljubo Dadić,
Fahrudin Đikić, Jus Škaljić i Meliha Velić, sekretar Redakcije.

DTP: "Privredna štampa"

Adresa:

Privredna/Gospodarska komora FBiH

- za Glasnik -

71000 Sarajevo

Branislava Đurđeva 10/IV

Kontakt osoba: Meliha Velić

Telefon: 033/267-690

E-mail: m.velic@kfbih.com

Telefoni:

033/663-370 (centrala)

033/217-782

Faks: 033/217-783

www.kfbih.com

Izdavač:

"Privredna štampa" d.d. Sarajevo

Štampa:

Birograf, Sarajevo

Gajev trg 4

Za štampariju

Rizah Mustafić

Besplatan primjerak

Loša ekonomska politika

Deficit BiH za deset mjeseci 5,189 milijardi KM

BiH je za deset mjeseci ove godine ostvarila deficit od 5,189 milijardi KM, a ovakvom ekonomskom i agrarnom politikom dogodne bi mogla ostvariti deficit od deset milijardi KM, jer niti štiti, niti potiče svoju proizvodnju, rekao je predsjednik P/GKFBiH Jago Lasić, na konferenciji za štampu. Istakao je kako je zaključno sa 31. oktobrom ove godine BiH u cjelini ostvarila izvoz u vrijednosti 2,442 milijarde KM, a uvoz 7,632 milijarde KM

Najlošija situacija zabilježena je u oblasti poljoprivredne proizvodnje gdje su oba entiteta za deset mjeseci ove godine izvezla 120 miliona KM poljoprivrednih proizvoda, a uvezli 1,600 milijardi KM.

Bez poticaja i uz postojeću liberalizaciju uvoza, stanje bi u narednoj godini, rekao je Lasić, moglo biti još teže, a deficit još veći. Prema njegovom mišljenju, krajnje je vrijeme da se u nadležnim ministarstvima neki ljudi konačno promijene, jer sa planiranih 14 miliona KM poticaja za poljoprivredu o razvoju ove grane može govoriti samo neko ko je nekompetentan.

U spomenutom periodu ukupan broj zaposlenih radnika iznosio je 389.600, od kojih je u privredi zaposleno 266.116 ili 68,41 posto, a u van privredi 122.890 radnika ili 31,59 posto.

Ovi podaci ukazuju na to da BiH ima oko 15 posto više administracije nego što bi trebala. U istom periodu na spiskovima nezaposlenih bilo je 321.093 lica, odnosno 45,22 posto radno sposobnih osoba.

Kazao je kako se ovim procentima ne može u potpunosti vjerovati, jer značajan broj zaposlenih ima osiguranje po nekom drugom osnovu pa nije prijavljen kao zaposlen.

Prema njegovim riječima, ohrabruje činjenica kako u proteklih devet mjeseci nije zabilježen rast broja nezaposlenih.

Prosječna neto plata za deset mjeseci u FBiH iznosila je 531,30 KM, a najveća prosječna plata ostvarena je u Kantonu Sarajevo, i to 652 KM, te Hercegovačko-neretvanskom kantonu 637 KM. FBiH je u tom periodu ostvarila 1,754 milijarde KM izvoza, a uvezla robe u vrijednosti 5,191 milijardu KM i ostvarila deficit od 3,437 milijardi KM.

Najviše je uvezeno iz Hrvatske, zatim Slovenije, te Srbije i Crne Gore, a slijedi nekoliko zemalja iz Evropske unije.

Gotovo četvrtina federalnog uvoza otpada na Hrvatsku, a kada je riječ o izvozu, nešto više od 27 posto odnosi se, također, na Hrvatsku.

U spomenutom razdoblju najviše smo izvezli truppe i rezanu građu, a uvezli naftu i naftne derivate.

Posebne zamjerke Lasić je uputio nadležnim institucijama što niti u jednom diplomatsko-konzularnom predstavništvu nema atašea za privredu, zbog čega se izvoz i kreće ovim pravcem.

Ponovljene su i zamjerke zbog neformiranja neophodnih kontrolnih laboratorija koje bi garantirale za kvalitetu robe, zbog čega je i otežan izvoz.

Delegacija Vlade FBiH

Na sastanku s goraždanskim privrednicima

U organizaciji P/GKFBiH i BPK-a Goražde, delegacija Vlade Federacije BiH, predvođena premijerom Ahmetom Hadžipašićem, prilikom posjete Bosansko-podrinjskog kantona Goražde, sastala se i sa goraždanskim privrednicima

Iznoseći niz problema s kojima se suočavaju, privrednici su, pored ostalog, istaknuli da se malo radi na stimulaciji firmi koje se bave izvozom, spomenuli su probleme s carinskom ispostavom, te s tim u vezi zatražili izjednačavanje goraždanske s drugima. Na primjer, u domenu ovlaštenja inspektora, kako bi se određene kontrole mogle obavljati i u Goraždu. Zatražena je i pomoć Vlade FBiH u rješavanju problema brojnih radnika u pitanju ostvarenja njihovih osnovnih ljudskih i radničkih prava.

Premijer Federacije bio je jasan, rekavši da takvih radnika u FBiH ima oko 80.000, te da se samo odgovarajućim propisima može doći do jedinstvenog rješenja za sve. Istaknut je i problem nedostatka kvalitetne putne komunikacije, koja bi, kako je rečeno, umnogome uticala na razvoj

privrede na ovom području. Upućena su i pitanja šta je s projektima dugo obećavane brze ceste M-5 Goražde - Mesići - Hrenovica - Sarajevo, te izgradnje hidroelektrane u Ustikolini. U vezi s izgradnjom puta rečeno je da je Federalna direkcija za ceste obavila svoj dio posla za dionicu puta u FBiH u dužini od šest kilometara, te da je preostalih 14 km na Republici Srpskoj. Premijer Hadžipašić obećao je održati sastanak u vezi s tim s premijerom RS Draganom Mikerevićem. Kada je riječ o izgradnji hidroelektrane u Ustikolini, rečeno je da to zavisi od građana, odnosno ovdašnjih vlasti koje treba da se izjasne za ili protiv. Novoimenovani načelnik Ustikoline kazao je da ovaj projekt ima punu podršku stanovnika ovog dijela BPK-a koji u njegovoj realizaciji vide mogućnost zaposlenja i prosperiteta općine Foča - Ustikolina. U delegaciji Vlade FBiH uz premijera Ahmeta Hadžipašića bili su i ministri - prometa i komunikacija Nedžad Branković, poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Marinko Božić, te direktor Federalne direkcije cesta Ljubo Pravdić, a prisustvovali su i zvaničnici BPK-a i općina u njegovom sastavu.

Uređenje tržišta

Naftaši predlažu izmjene u Nacrtu zakona o akcizama u BiH

Sekcija prometnika naftnih derivata FBiH održala je, 09. decembra, u Sarajevu, sjednicu na kojoj je udarna tačka dnevnog reda bila analiza Nacrta zakona o akcizama u BiH. Zaključeno je da se Vijeću ministara uputi slijedeći prijedlog:

Prijedlog izmjena Nacrta zakona o akcizama u BiH

Član 9.

u nacrtu Zakona glasi:

(1) Na promet derivata nafte akciza se plaća po litru, i to na:

1. petrolej	0,30 KM
2. dizel-gorivo	0,30 KM
3. ulje za loženje ekstra lako (ES)
i lako specijalno (LS)	0,30 KM
4. motorni benzin - bezolovni	0,35 KM
5. motorni benzin	0,40 KM

(2) Na promet derivata nafte iz stava 1. tačke: 2.4. i 5. ovog člana plaća se putarina po litru u iznosu od 0,15 KM.

Prijedlog

član 9. mijenja se i glasi:

(1) Na promet derivata nafte akciza se plaća po litru, i to na:

1. petrolej	0,35 KM
2. dizel-gorivo	0,35 KM

3. ulje za loženje ekstra lako (EL) i lako specijalno (LS), te mazut, mlazno gorivo, avionski benzin, tečni naftni plin i bitumen

4. motorni benzini (bezolovni i olovni)

(2) Na promet derivata nafte iz stava 1. tačke 2. i 4. ovog člana plaća se naknada za puteve u iznosu od 0,15 KM po litru.

Obrazloženje:

- ulje za loženje (EL i LS) 0,00 KM

Do unazad dvije godine ulje za loženje je imalo simboličnu akcizu od 0,09 KM. Zbog neuređenosti tržišta, propusnosti granica, nedovoljne i neefikasne kontrole, korupcije itd, velika razlika između akciza na ulja za loženje i dizel-goriva, uticala je na šverc naftnim derivatima ogromnih razmjera, pa je ova Sekcija inicirala izjednačavanje uslova uvoza i prodaje ulja za loženje i dizel-goriva. Istovremeno, predloženo je da država, privrednim subjektima koji su regularni korisnici ulja za loženje za svoje potrebe, kao i domaćinstvima, kroz subvencije, vrati povećana izdvajanja izazvana ova-

kvim prijedlogom. Predložena izmjena ugrađena je u Federalni zakon o posebnom porezu na naftne derivate ("Sl. novine FBiH", br.6/95, 27/98, 41/98, 51/99, 29/02 i 37/03), ali, na žalost, samo u dijelu izjednačavanja uslova prodaje, dok odluka Vlade FBiH o uslovima subvencioniranja korisnika ulja za loženje, koji imaju to pravo, nikada nije donesena, iako je Vlada FBiH, po osnovu istog Zakona (član 15a), bila obavezna donijeti takvu odluku. Ovo je neopravdano opteretilo mnoge privredne subjekte i domaćinstva, pa stoga predlažemo da se akciza na ulje za loženje ukine, a šverc spriječi drastičnim kaznama i ozbiljnijom kontrolom. I u tom smislu dajemo prijedlog u članu 27.

- motorni benzini 0,40 KM

Predlažemo da akciza na sve motorne benzine bude jedinstvena (0,40 KM), jer dvije različite akcize su, također, izvor šverca (olovni benzin se često uvozi kao bezolovni, što omogućava neopravdani ekstraprofit od 0,05 KM po litru). Ovo izjednačavanje bi pojednostavilo poslovanje prometnika naftnih derivata i olakšalo kontrolu, a ne bi trebalo značajnije utjecati na smanjenje državnog proračuna, jer je potrošnja olovnog benzina mala, vozila koja ga koriste su vrlo stara i postepeno se izbacuju iz upotrebe. Šverc, po ovom osnovu, bi bio onemogućen, što bi kompenziralo minimalno smanjenje prihoda zbog umanjenja akcize na olovni benzin.

- povećanje akcize za 0,05 KM

U proteklom periodu smo, više puta, dostavljali nadležnim institucijama u BiH prijedlog da se ukine carina na uvoz naftnih derivata, a da se za približno isti iznos (oko 0,05 KM) poveća akciza, što bi izjednačilo poziciju svih zemalja iz kojih se nafta uvozi u BiH, a u proračunu naše zemlje bi ostalo više oko 65 miliona KM. Prema našim informacijama, vlade oba entiteta su saglasne sa ovakvom izmjenom, pa mislimo da je ovo prilika da se predloženo rješenje implementira kroz zakonsku regulativu.

Član 9 (alternativni prijedlog)

Ukoliko ne dođe do ukidanja carine na naftne derivate, onda bi ovaj član trebao da glasi:

(1) Na promet derivata nafte akciza se plaća po litru, i to na:

1. petrolej	0,30 KM
2. dizel-gorivo	0,30 KM
3. ulje za loženje ekstra lako (EL)	

i lako specijalno (LS), te mazut, mlazno gorivo, avionski benzin, tečni naftni plin i bitumen

4. motorni benzini (bezolovni i olovni) 0,35 KM

(2) Na promet derivata nafte iz stava 1. tačke: 2.4. i 5. ovog člana plaća se naknada za puteve u iznosu od 0,15 KM po litru.

Član 25.

U Nacrtu zakona glasi:

(1) Protiv rješenja iz člana 24. stav 2. ovog zakona porezni obveznik ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dana prijema rješenja.

(2) Žalba se podnosi nadležnom poreznom organu preko organa koji je donio prvostepeno rješenje.

(3) Žalba ne odlaže izvršenje rješenja.

Prijedlog

Član 25. mijenja se i glasi:

(1) Protiv rješenja iz člana 24. stav 2. i 3. ovog Zakona porezni obveznik ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dana prijema rješenja.

(2) Žalba se podnosi nadležnom poreznom organu preko organa koji je donio prvostepeno rješenje.

(3) Žalba odlaže izvršenje rješenja do okončanja postupka.

Obrazloženje:

Smatramo da se mora omogućiti žalba i po stavu 3. člana 24., te da su prilikom kontrola moguće i greške, što se i do sada događalo u praksi, pa bi bilo korektno naložiti uplatu tek po okončanju postupka, odnosno nakon nepobitno utvrđenog činjeničnog stanja.

Član 27.

u Nacrtu zakona glasi:

(1) Novčanom kaznom od 3.000 KM do 20.000 KM kaznit će se za prekršaj pravno lice i poduzetnik:

1. ako ne obračuna ili netačno obračuna akcizu (član 5.);

2. ako ne prijavi mjesto obavljanja djelatnosti (član 6. stav 3.);

3. ako se na dokumentu koji prati akcizni proizvod ili na akciznom proizvodu ne nalaze podaci o sirovinskom sastavu, vrsti, kvalitetu i drugim svojstvima bitnim za utvrđivanje porezne obaveze ili ako su ti podaci netačni ili ako faktura ne sadrži propisane podatke (član 15.);

4. ako ne ugradi mjerne instrumente i uređaje ili ne pribavi potvrdu nadležnog organa za mjeriteljstvo (član 16.);

5. ako akcizu ne plati na propisani račun ili je ne plati u propisanom roku (član 2. i član 18.);

6. ako ne vodi propisane evidencije (član 20. i 21.);

7. ako ne izvrši popis zaliha akciznih proizvoda i repromaterijala (član 22.);

8. ako ne prijavi maloprodajne cijene duhanskih prerađevina UIO prije puštanja u promet ili ako ih prodaje po višim ili nižim cijenama od prijavljenih (član 23. stav 5.);

9. ako duhanske prerađevine i alkoholna pića stavi u promet, a da pojedinačno svaki akcizni proizvod nije obilježen poreznom, odnosno kontrolnom markicom, izuzev alkoholnih pića do 5% alkohola (član 23.).

(2) Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kaznit će se odgovorno fizičko lice zaposleno u pravnom licu novčanom kaznom od 1.000 KM do 10.000 KM.

(3) Akcizni proizvodi zatečeni u prometu bez nalijepljenih poreznih, odnosno kontrolnih markica, izuzev alkoholnih pića do 5% alkohola, biti će oduzeti i uništeni pod nadzorom UIO.

Prijedlog

(1) Novčanom kaznom od 3.000 KM do 20.000 KM kaznit će se za prekršaj pravno lice i poduzetnik:

1. ako ne obračuna ili netačno obračuna akcizu (član 5.);

2. ako ne prijavi mjesto obavljanja djelatnosti (član 6. stav 3.);

3. ako se na dokumentu koji prati akcizni proizvod ili na akciznom proizvodu ne nalaze podaci o sirovinskom sastavu, vrsti, kvalitetu i drugim svojstvima bitnim za utvrđivanje porezne obaveze ili ako su ti podaci netačni ili ako faktura ne sadrži propisane podatke (član 15.);

4. ako ne ugradi mjerne instrumente i uređaje ili ne pribavi potvrdu nadležnog organa za mjeriteljstvo (član 16.);

5. ako akcizu ne plati na propisani račun ili je ne plati u propisanom roku (član 2. i član 18.);

6. ako ne vodi propisane evidencije (član 20. i 21.);

7. ako ne izvrši popis zaliha akciznih proizvoda i repromaterijala (član 22.);

8. ako ne prijavi maloprodajne cijene duhanskih prerađevina UIO prije puštanja u promet ili ako ih prodaje po višim ili nižim cijenama od prijavljenih (član 23. stav 5.);

9. ako duhanske prerađevine i alkoholna pića stavi u promet, a da pojedinačno svaki akcizni proizvod nije obilježen poreznom, odnosno kontrolnom markicom, izuzev alkoholnih pića do 5% alkohola (član 23.);

10. ako ulje za loženje ekstra lako (EL) i lako specijalno (LS) koristi za pogon motornog vozila, vozila na motorni pogon, plovnog objekta ili drugog motora.

(2) Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kaznit će se odgovorno fizičko lice zaposleno u pravnom licu ili fizičko lice novčanom kaznom od 1.000 KM do 10.000 KM.

(3) Akcizni proizvodi zatečeni u prometu bez nalijepljenih poreznih, odnosno kontrolnih markica, izuzev alkoholnih pića do 5% alkohola, biti će oduzeti i uništeni pod nadzorom UIO.

(4) Za prekršaj iz stava 1. tačka 10. ovog člana, pravnom licu, poduzetniku ili fizičkom licu, pored novčane kazne, izriče se i zaštitna mjera oduzimanja motornog vozila, vozila na motorni pogon, plovnog objekta ili drugog motora kojim je učinjeno to djelo.

Obrazloženje:

Da bi distributeri, a i kupci odustali i od pomisli da zloupotrebljavaju pogodnosti prodaje ulja za loženje, koje je najpodložnije švercu, jer donosi najveći neopravdani ekstraprofit, kazne za ovakvu zloupotrebu moraju biti stroge, pa je naš prijedlog i formuliran u tom smislu.

Fabrudin ĐIKIĆ

XI sjednica strukovne grupe trgovine

O pokazateljima poslovanja trgovine prema statističkim podacima za osam mjeseci 2004. i završnim računima za 2003. godinu raspravljalo se na sjednici strukovne grupe trgovine

Poslovanje je otežano zbog uvjeta tržišta na koje se tek privikava trgovina uz započetu i nedovršenu privatizaciju. Izostao je očekivani dotok stranog kapitala i ulaganja u gospodarstvo uz žalosnu činjenicu da se dobar dio bankarskog domaćeg kapitala odlijeva u strane banke i nije angažiran na domaćem tržištu pod povoljnim uvjetima.

Izostala su ulaganja u nove kapacitete i u obrtna sredstva što je dovelo do nelikvidnosti i međusobnih zaduženja.

Prema završnim računima za 2003. godinu ukupno je obuhvaćeno 18.345 pravnih subjekata, u trgovini 7.910.

Ukupno ostvareni prihodi i rashodi u trgovini u odnosu na ostale iznose:

Gosp.	Br. sub.	Ukup. prih. /000 KM/	Rashodi /000 KM/
Ukupno	18.345	20,650.098	21,121.403
Trgovina	7.910	9,663.474	9,559.783

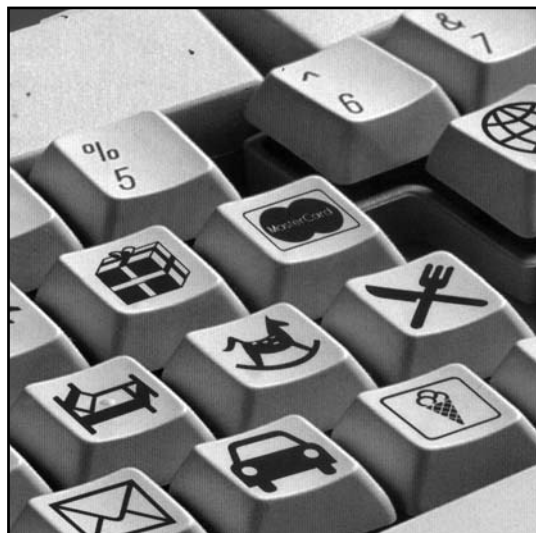
U FBiH trgovina je ukupno pozitivna 103,736.000 KM.

Dobit u tekućem poslovanju od 626,000.000 KM ostvarilo je gospodarstvo u FBiH u 12.090 poduzeća, a u trgovini 165,887.000 KM u 7.909 poduzeća.

Ovo dokazuje da grana trgovine nema mogućnosti ulaganja u proširenje djelatnosti, bez pomoći sa strane.

Kod nekih poduzeća u FBiH iznosi akumuliranih gubitaka veći su od visine kapitala.

Pokazatelji financijske sigurnosti učešće kapitala u ukupnim izvorima iznose 69,7 odsto u gospodarstvu u trgovini i nepovoljniji su. Nešto nam gov-

ori i u prilogu o stalnim sredstvima. Usporedba sa FBiH i trgovine po županijama.

Nivo gubitaka i nelikvidnosti dodatno povećava zaduživanja uz visoke bankarske kamate.

Po završnim računima radilo je 319.029 radnika, od kojih 36 odsto u poduzećima koja posluju sa gubitkom, a prosječna mjesečna plaća iznosila je 363 KM, a porezi i doprinosi 68,9 odsto prosječne plaće po uposlenom. Kupovna moć je na najnižem nivou.

Prema podacima iz 2003., ukupna sredstva poduzeća iznosila su 39.061,2 milijuna KM, u čemu stalna sredstva učestvuju sa 74,6 odsto. Nepovoljna je i struktura obveza u čemu tekuće učestvuju sa 70 odsto, odnosno kratkoročni krediti sa kraćim rokom otplate i visokim kamatama.

Ovo dokazuje da se ne može prići uvođenju PDV-a a da se ne sagledaju posljedice po trgovinu.

Strukovna grupa je zaključila da država mora iznaci povoljna sredstva za fondove koji bi premostili prelazak na PDV-e i njegovo uhadavanje.

Pod točkom disperzija pravnih subjekata i fizičkih subjekata u FBiH i trgovini FBiH naglašeno je da je, 09. 08. 2004. godine, od ukupno 21.289 pravnih subjekata u trgovini

9.521 pravna osoba.

Od 37.621 fizičkog lica u trgovini je registrirano 13.518.

Članovi strukovne grupe trgovine upozorili su na broj predatih završnih računa i broj registriranih pravnih subjekata zbog evidentno nelegalne trgovine.

Upozoreno je na nekorektnu trgovinu na tržištima, prodaju od vrata do vrata, poštom, te katalošku prodaju iz susjednih država. Cvjeta i prodaja u kineskim radnjama.

To govori o kontroli i zatvaranju legalnog objekta za desetak KM, dok nelegalni cvjetaju.

Upozoreno je na neorganiziranost domaće trgovine. Od nadolaska stranih lanaca strijepi domaća trgovina. Ne zbog zatvorenosti. Već zbog uposlenih u domaćoj trgovini.

Strani lanci nemilosrdni su u odabiru kadrova. Struktura robe gotovo im je ista kao u domaćoj trgovini.

Povoljnije posluju zbog olakšica za strani kapital. Domaća trgovina nema nikakvih. Ostala zastarjela i sa kadrom kojem mora dati otpremnine. U trgovini na malo, u osmom mjesecu, broj zaposlenih iznosio je 14.691, u 3.973 prodavaonica, a ostvarili su za osam mjeseci ove godine 1,517.053.000 KM. U augustu je prodano robe u vrijednosti 234,111.000 KM, a zalihe su iznosile 384,032.000 KM.

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku (Bilten, broj 10/04, u FBiH) u augustu je bilo

zaposleno 389.006 radnika sa prosječnim mjesečnim osobnim neto dohotkom od 535,85 KM, a u trgovini 51.664 zaposlena radnika sa plaćom od 390,76 KM. Samo građevinari imaju manju plaću od trgovine.

Dakle, trgovina nema rezervi u osobnim dohocima. Pozitivni su zahvaljujući vlastitom odricanju koje je na granici izdržljivosti. Primanja su niža od potrošačke korpe, a troškove života i stanovanja, prijevoza, kulture, da i ne spominjemo. Domaća trgovina domoljubivo prihvata projekat "Kupujemo domaće" koje je često i skuplje od dampinških cijena uvozne robe.

Na ove činjenice upozoravamo već godinama.

Poruka je da se domaća trgovina mora sagledati na državnom nivou i naći mjesto u strategiji razvoja i mjerama za njeno održanje.

Struktura vlasništva prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, od 09. 08. 2004.

Djelatnost	Ukupno	Državno	Društveno	Privatno	Zadružno	Mješovito	Nenomin.
FBiH	29.527	1.645	15	20.711	207	372	6.577
Trgovina FBiH	9.521	71	-	9.373	13	63	1

Iz ovog se vidi da je privatizirana glavnina trgovine. Zanimljiva je struktura državnog vlasništva od čega su 34 apoteke, od 63 mješovito vlasništvo su trgovine motornim vozilima, hranom i pićem.

Bez titulara vlasništva je trgovina na veliko alkoholnim pićima.

Zaključak je da na sudovima treba raščistiti državno, zadružno i bez titulara vlasništvo kako bi konačno imali sigurne podatke o završenoj privatizaciji, odnosno čiste bilanse stanja.

Činjenica je da svjež značajniji kapital nije stigao u ovu granu djelatnosti na što se u početku računalo.

Domaća trgovina osiromašena je u ratu. Zauzvrat od države nije imala nikakvih poticaja niti obeštećenja.

Radnicima u domaćoj trgovini prijete stečaj, neizvjesnost i otpuštanje.

Prijedlog programa rada za 2005. godinu samo je naznačen kao uvjet mjera ekonomske politike FBiH, Zakona o trgovini, Zakona o porezu na dodanu vrijednost, organizaciji P/GKFBiH. Istaknuto je da je, kao i do sada, otvorena za sve članice i aktualna događanja u 2005. godini.

Poželjno je da članice dostave svoje prijedloge za 2005. godinu.

Raspravljalo se oko trgovačke knjige. Podržano je da u člancima 4. i 5. bude obvezno priznato elektronsko vođenje poslovne knjige.

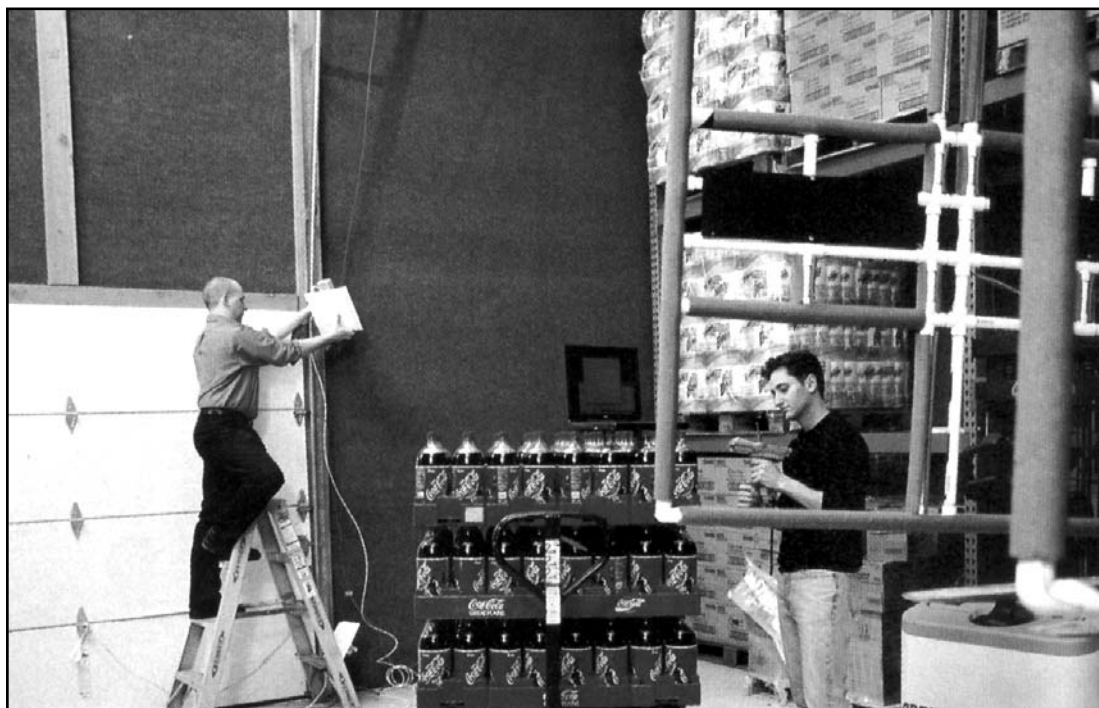
Sugerirano je da se sačeka Zakon o trgovini ("Službene novine FBiH", broj 64/04) i Zakon o PDV-u, jer tada u trgovini na veliko neće trebati trgovačka knjiga.

Zakon o porezu na promet proizvoda i usluga treba dopuniti. U članku 3. stav 3. tačka 4. treba da stoji: Rashod/Rastur, kalo, kvar i lom iznad visine rashoda Pravilnika strukovnog udruženja u P/GKFBiH, općim aktom obveznika i sukladno uzansama u trgovini.

Primjedbe su na članak 12. i traži se mišljenje resornog ministarstva.

Članak 13. riješiti kao u Hrvatskoj. Posebno nas brine članak 24. u kojem se kaže da je u trgovini kratak rok od pet dana. Predlažemo 30 dana i za uplatu i za povrat. Razlog je nelikvidnost koja je i sad zabrinjavajuća.

Dubravka BANDIĆ

XI sjednica strukovne grupe ugostiteljstva i turizma

Problemi u nizu

U uvodnom izlaganju o pokazateljima poslovanja, te o problematici koja prati ove grane gospodarstva, istaknuto je da je trenutak važan zbog uvrštavanja ugostiteljstva i turizma u dokument PRSP, perspektivu razvoja BiH i uvođenje PDV-a u idućoj godini

Prirodna i kulturna bogatstva sama po sebi nisu dovoljna za razvoj djelatnosti poput ugostiteljstva i turizma.

Razlog su svi do sada naglašavani problemi od domovinskog rata, devastacije objekata, dugova, bez podrške od FBiH povoljnim kreditnim linijama, nezavršene privatizacije, nelojalne utakmice na crnom i legalnom tržištu, nedovršena legislativa, stalne promjene u politici boravišnih pristojbi.

Izostanak više ili visoke škole u BiH za ugostiteljstvo i turizam (izuzev na Sveučilištu u Mostaru od prošle godine) jeste problem.

I razvijenije zemlje teško određuju šta uključiti u turistički proizvod ili ponudu, a tad i stimuliraju usvojene prioritete.

Kod analize u firmama mora se zabrinuti gospodarstvo FBiH. Na čemu temeljiti razvoj? Na kakvoj opremi?

Ugostiteljstvo i turizam je sa zastarjelom opremom i pitanje je kad se uvedu kategorizacije i EU standardi gdje ćemo biti. Po županijama/kantonima situacija nije blistava. Problem kategorizacije sad povećava i neriješeno vlasništvo istakla je Gordana Puljić, iz Hotela ERO Mostar.

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, struktura vlasništva u gospodarstvu BiH i ugostiteljstvu i turizmu na dan 09. 08. 2004. je slijedeća:

	Gospodarstvo FBiH	Ugostiteljstvo i turizam
Broj pravnih subjekata	21.228	634
- državno	440	17
- društveno	13	1
- privatno	20.064	590
- zadružno	203	4
- mješovito	351	22
- nema vlas.	218	0

U Registru firmi, 09. 08. 2004. godine, je bilo 634 pravnih subjekata. U županiji Unsko-sanskoj 108, Posavskoj 18, Tuzlanskoj 100, Zeničko-dobojskoj 74, Bosansko-podrinjskoj 20, Srednjobosanskoj 37, Hercegovačko-neretvanskoj 62, Zapadnohercegovačkoj 12, a 170 u Sarajevskom kantonu i 31 u Hercegbosanskoj županiji. Prema statističkim istraživanjima, 31. 12. 2003. godine, ugostiteljstvo je imalo 592 registrirane pravne osobe, 749 jedinica u sastavu i

6.638 u obrtu. Istovremeno, u FBiH bilo je 29.527 registrirane pravne osobe i 33.610 obrta.

U FBiH, 17. 09. 2004., registrirano je 37.621 fizičko lice - obrtnik.

Od tog broja na ugostiteljstvo i turizam otpada 7.533 obrtnika.

Ukupno okruženje u kojem djeluje ugostiteljsko-turistička privreda je komplicirano. Privatizacija nije donijela svjež kapital. Obnova je iz vlastitih izvora i skupih kredita.

Poticaji su izostali.

U ugostiteljstvu i turizmu radilo je 14.949 radnika sa prosječnim neto osobnim dohotkom od 465,18 KM (Bilten Federalnog zavoda za statistiku, broj 10/04).

To je znatno ispod prosjeka gospodarstva 35,85 KM /mjesečno/ FBiH i zaposlenih 389.006 radnika.

Za osam mjeseci ove godine FBiH je posjetilo 172.936 turista, od toga 90.030 stranih i 82.906 domaćih. Promet u ugostiteljstvu u istom periodu je 41.003.000 KM.

Bilo je 396.260 noćenja, od toga stranih turista 223.370. Najbrojniji su Hrvati, Slovenci, iz Srbije i Crne Gore, Njemačke, Austrije i SAD.

Kapaciteti izraženi u broju ležaja iznose 10.897, što ne možemo uzeti za tačno, jer samo Međugorje ima toliko. U hotelima je ostvareno, od prvog do osmog mjeseca ove godine, 361.155 noćenja. Strani turisti ostvarili su 208.472 noćenja u hotelima, a domaći turisti 152.683 (Bilten 10/04).

Ovdje je neevidentiranje uobičajeno.

Treba uvesti slogan "Traži prijavu i plati boravišnu taksu".

Prosvjeduju u turističkom posredništvu zbog uvođenja "dnevne boravišne takse".

Traži se dosljedna primjena propisa za svakog, a ne kampanjska.

Ulazak u zemlju uvijek je kompliciran. To su istakli predstavnici iz G-TOUR-a Međugorje, Fortuna-treid Mostar, hotela Neum, ERO, Saraj i Zenit.

Vizni, odnosno bezvizni režim stalna je tema naših sastanaka. Radimo sinkronizirano sa V/SKBiH. Obraćamo se za pomoć svima od Vijeća ministara BiH do Ministarstva trgovine FBiH.

Ugostiteljsko-turistička privreda mora pratiti legislativu. Ugostiteljstvo i turizam trebaju ISO standarde, kategorizaciju, CE znak na proizvodima koje nudimo ili nabavljamo, banku koja bi kreditirala razvoj po pristupačnim kamatama.

Učlanjenje u Komoru ne bi trebalo biti problem nego obostrana korist. Svi doprinosi i članarine po završnom računu 2002. u FBiH iznosili su 53.592 /000 KM/. Članarine svim komorama iznosile su manje od 1/5 ovog iznosa za koji je komora osposobljena servisirati vaše zahtjeve i rješavati probleme.

Sajmovi i prezentacije su ono što trebamo za revalorizaciju onog što imamo i želimo ponuditi kao svoj proizvod. Sajmova u Sarajevu, Mostaru, Bihaću, Zenici, Tuzli, Gradačcu i drugim gradovima je previše, ali to je stvar tržišta, pa se treba dogovarati o terminima i cijeni izložbenog prostora.

Prezentacije su i vani preko komora, turističkih zajednica, raznih agencija.

Predlažu se uzajamne propagande između Jadransko-jonske regije, Srbije i Crne Gore, Dalmacije, koji su se već predstavili i ponudili suradnju i zajedničke informativne centre.

Sredstva informiranja moraju biti u funkciji promicanja naše ugostiteljsko-turističke ponude u čemu se već osjete pomaci.

Dubravka BANDIĆ

Brokери Izmjena i dopuna Pravila Berze

Udruženje profesionalnih posrednika - brokerskih kuća P/GKFBiH održalo je Skupštinu Udruženja, 19. novembra. Raspravljalo se o Pravilima Sarajevske berze/burze i konstatovano da ih pod hitno treba mijenjati, s obzirom na promijenjene okolnosti i nova saznanja i praksu brokerskih kuća na tržištu kapitala.

Skupština Udruženja je imenovala Komisiju za izradu izmjena i dopuna Pravila Sarajevske berze-burze u sastavu:

1. Ivan Ljubić, "Hypo-Alpe-Adrija-Vrijednosnice" d.o.o., Mostar,
2. Nihad Bajrić, FIMA d.oo. Sarajevo,
3. Edina Meštović, "Polisaen" d.o.o. Sarajevo,
4. Almedina Martinčević, "eBROKERS" d.o.o. Sarajevo, sa sjedištem u Sarajevu.

Udruženje je u više navrata Berzi/Burzi dostavljalo prijedlog izmjena i dopuna Pravila koji nikada nisu uzeti u razmatranje. Ovoga puta Skupština je donijela zaključak da Komisija za vrijednosne papire i Sarajevka berza-burza delegiraju po jednog pravnika u Komisiju. Na ovaj način bi se zajedničkim aktivnostima i znanjima utvrdile valjane i zakonite izmjene i dopune Pravila Berze-Burze. U tom smislu i iz navedenih razloga zatraženo je od KVP i Berze/Burze da imenuju svoje predstavnike u Komisiju za izradu izmjena i dopuna Pravila.

M. IDRIZOVIĆ

Korisna iskustva iz Italije

U sklopu projekta “Podrška komorskom sistemu BiH, osnivanje servisnih centara za unapređenje poduzetništva i internacionalizaciju SME i podršku izradi Poslovnog registra”, koji finansira italijanska Vlada, završena je edukacija komorskih radnika

U toku edukacije komorski radnici su se upoznali sa organizovanjem komorskog sistema u Italiji u kojoj su organizovane 103 komore (na nivou provincija i države), koje su potpuno neovisne u svom radu i na nacionalnom nivou udružene u Uniju svih komora.

Italijanska vlada je prepoznala značaj, važnost i korist komorskog sistema, te je komorama dala u nadležnost registraciju preduzeća i vođenje Poslovnog registra koji je jedinstven za cijelu Italiju.

Važnost od javnih ovlaštenja ima Poslovni registar firmi. Za registraciju preduzeća utvrđena je posebna tarifa koja se plaća komori i jedinstvena je za cijelu Italiju. U većini komora su organizovana preduzeća ili agencije za vođenje registra. Treba istaći da su ova preduzeća otvorila posebne šaltere na kojima poduzetnici mogu dobiti sve potrebne informacije i podatke o registraciji firme (potrebna dokumentacija, saglasnosti, odobrenja i sl). Potencijalni poduzetnici koji imaju ideju za otpočinjanje biznisa na posebnom šalteru mogu dobiti sve potrebne podatke o opravdanosti ideje, njene realizacije na tržištu, eventualnih investitora, svim utvrđenim olakšicama i slično. Ove usluge se ne naplaćuju članovima komora. Ukoliko preduzeća imaju zahtjeve za istraživanje konkretnog tržišta u inozemstvu i stanja ekonomije ili određenog preduzeća u inozemstvu, te usluge se posebno naplaćuju. Poslovni registar predstavlja osnovnu bazu podataka za pružanje servisnih usluga za unapređenje poduzetništva i internacionalizaciju SME.

Pored Poslovnog registra preduzeća, komore u Italiji zakonom imaju utvrđena i druga javna ovlaštenja kao što su registracija patenata i novih izuma, urede za mjerenje preko kojih vrše kontrolu svih trgovačkih djelatnosti u smislu mjerenja količina tekstila, benzina na pumpama, vode, plina, prevoz tekućina, prevoz robe velikim kamionima i slično.

Vrše kontrolu skupljanja i odvoza otpada po standardima EU, imaju ovlaštenje za pomirenje - medijaciju u slučaju spora između preduzeća, kontrolišu preduzeća u oblasti turizma, ugostiteljstva, trgovine nekretninama, pekarstvu, uzgoju grožđa i proizvodnji vina i slično, da li preduzeća i uposlenici ispunjavaju uslove utvrđene posebnim zakonima. Za određene struke potencijalni uposlenici polažu stručne

ispite u okviru komore. Ovo su usluge koje komore posebno naplaćuju.

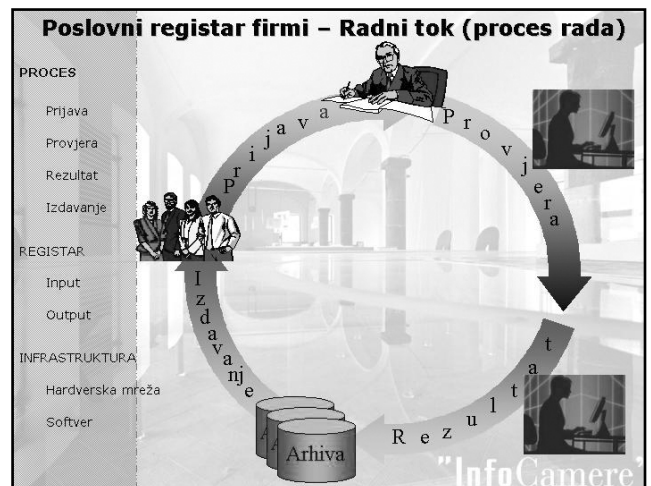
U toku obuke prezentirane su i informacije o načinu internacionalizacije preduzeća u Italiji, odnosno izlaska na inotrižiste preko investiranja. To se, uglavnom, radi organizovano preko finansijskih institucija kao što je npr. Regionalna agencija FINEST koja u finansiranju investicije učestvuje sa 25 odsto, italijanski privrednik sa 65 odsto, a preduzeće u koje se investira sa 10 odsto. Italijanski privrednik dobija kredit od FINESTA uz kamatnu stopu manju od dva odsto, a preduzeće u koje se investira može dobiti kredit od lokalne banke koju odabere FINEST uz povoljnije uslove. FINEST postaje dioničar s tim da dioničarstvo traje osam godina. Nakon tog perioda italijanski privrednik je dužan otkupiti dionice. Za otkup dionica italijanski privrednik može ponovno dobiti kredite uz povoljne uslove. Naglašeno je da ako se rizičnost jedne zemlje ocjenjuje od 1 do 7, BiH dobija ocjenu 7, što znači da je na ljestvici najrizičnijih zemalja za strane investitore.

Na kraju obuke učesnici edukacije su upoznati sa organizovanjem i funkcionisanjem informacionog sistema preko kojeg se vodi Poslovni registar preduzeća. Za organizaciju i održavanje informacionog sistema brine se Info komora. Poslovni registar ima više baza između kojih su: baza podataka o osnovnim podacima preduzeća (naziv, sjedište, ovlaštena osoba, oblik organizovanja, broj zaposlenih i sl); bilans stanja i bilans uspjeha, statistički podaci koji se vode na nivou države, te statistički podaci bitni za ekonomiju područja na kojem je organizovana komora.

U skladu sa fazama Projekta komore iz BiH treba da sačine procjenu informatičkih podataka koja bi poslužila kao osnova za izradu informatičkog i organizacijskog modela Registra privrednih subjekata u BiH.

Završetak Projekata se planira za kraj maja 2005. godine.

Mira IDRIZOVIĆ

U saradnji s COOR-om

Jačanje kapaciteta za primjenu čistije proizvodnje u BiH

U Sarajevu je, u Hotelu Holiday Inn, 14. decembra, održan završni sastanak Projekta "Jačanje čistije proizvodnje u BiH", u organizaciji Centra za okolišno održivi razvoj BiH - COOR-a

Centar za okolišno održivi razvoj - COOR, iz Sarajeva, implementirao je, u okviru programa EC LIFE Third Countries, projekat "Jačanje kapaciteta za primjenu čistije proizvodnje". Namjera je bila da integracijom okolišnih i ekonomskih ciljeva pomogne u stvaranju okolišno održive i ekonomski uspješne poslovne prakse u BiH. Projekat je imao cilj da, preko podizanja svijesti, širenja informacija, marketinga, treninga i programa obuke, ojača kapacitete za primjenu čistije proizvodnje u BiH.

Na uvođenju čistije proizvodnje, u okviru projekta, učestvovalo je niz kompanija iz BiH: "Sarajevska pivara", "Vegafruit" Mala Brijesnica, "Teloptic Sinalco" Sarajevo, "Fana" Srebrenik, "Žica" Sarajevo, "Energoinvest" Tvornica dalekovodnih stubova Sa-

rajevo, "Krajinaklas" Banja Luka, "Meboš" Šamac, "Živinoprodukt" Srbac, te Privredna komora Republike Srpske, konsultatsko preduzeće "Ekodozvole" iz Banje Luke, predstavnici Tehnološkog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci i drugi.

Odabrane industrije, potpisivanjem sporazuma o saradnji, izrazile su interes za primjenu čistije proizvodnje i ove aktivnosti su se uspješno realizirale.

Stručnjaci Centra do sada su, u saradnji sa resornim ministarstvima i privrednim komorama iz oba entiteta, obrazovnim i drugim institucijama, realizovali još nekoliko značajnih aktivnosti: okrugli stol "Uloga vlasti u održivom razvoju industrije", susret preduzeća koja se bave površinskom obradom metala, u saradnji sa P/GKFBiH, program obuke "Šta je to čistija proizvodnja", okrugli stol "Čistija proizvodnja u nastavnim programima univerziteta", granski sastanak preduzeća koja se bave klanjem i preradom mesa, program obuke "Uloga vlasti u industrijskom okolišnom menadžmentu", granski sastanak preduzeća koja se bave preradom voća i povrća (Mala Brijesnica, 12. 05. 2003.), okrugli stol, u saradnji sa Privrednom komorom Zeničko-dobojskog kantona, "Suočavanje ministarstva i industrije", te sastanak velikih industrija pod naslovom "Novi Zakon o zaštiti okoliša i mjere koje je potrebno poduzeti u industrijama", koji je, u saradnji sa Fakultetom za metalurgiju i materijale, održan u Zenici.

P/GKFBiH uspješno surađuje s Centrom duži period i zato joj je uručeno priznanje.

N. ŠEHIĆ - MUŠIĆ

Međunarodni poslovi

Tender za izgradnju auto-puteva u Libiji

Dopisom Ministarstva vanjskih poslova BiH obaviješteni smo da je u libijskim dnevnim novinama "Fedžril-džedid" raspisan tender za izgradnju oko 600 km auto-puta u Libiji (pet auto-puteva).

Pravo učešća na tenderu imaju sve domaće i strane kompanije koje su specijalizirane za izgradnju puteva.

Zadnji rok za predaju ponuda je 3. februar 2005. godine.

Zainteresovane firme se za uslove za učešće na tenderu mogu informisati u Sektoru građevinarstva P/GFBiH.

Zakoni i propisi

Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Centralnoj banci

Predsjedništvo BiH usvojilo je Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Centralnoj banci BiH i biće upućen u parlamentarnu proceduru. Ovim Nacrtom zakona stvaraju se uslovi da dio viška sredstava Centralne banke BiH bude usmjeren na finansiranje institucija BiH.

Usvojen Zakon o osnivanju Izvozno-kreditne agencije

Dom naroda Parlamenta BiH je usvojio Prijedlog zakona o osnivanju Izvozno-kreditne agencije. Cilj Zakona je da obezbijedi uslove za poticaj izvoza robe i usluga iz BiH preko osiguranja, finansiranja i izdavanja garancija, te uspostavljanje osnova za razvoj i promociju ekonomskih odnosa BiH sa inostranstvom.

Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o koncesijama

Dom naroda Parlamenta BiH usvojio je po hitnom postupku, bez amandmana, Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o koncesijama, kojim se otklanjaju prepreke za funkcionisanje Komisije za koncesije.

Set zakona o novom konceptu privatizacije

Riječ je o tri zakonska akta: izmjenama i dopunama Zakona o privatizaciji poduzeća, izmjenama i dopunama Zakona o početnoj bilanci poduzeća i banaka i Zakonu o finansijskom restrukturiranju gospodarskih društava.

Reforma u oblasti osiguranja

Vlada FBiH je utvrdila prijedlog zakona: iz oblasti osiguranja o posredovanju u privatnom osiguranju, o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostalim odredbama u obaveznom osiguranju od odgovornosti i o društvima za osiguranje u privatnom osiguranju. Donošenje ovih zakona je obaveza iz Akcionog plana, a njihov cilj je reforma i harmonizacija u ovoj oblasti između entiteta i sa

državom i po standardima EU, te stvaranje uvjeta za osiguranje makrofinansijske pomoći FBiH.

1. Prijedlog zakona iz oblasti osiguranja o posredovanju u privatnom osiguranju

Prijedlogom zakona iz oblasti osiguranja o posredovanju u privatnom osiguranju se propisuje da se ovi poslovi obavljaju preko zastupnika i brokera u osiguranju, s tim da posrednici u osiguranju moraju biti registrirani u posebnom registru kod Agencije za nadzor osiguranja FBiH. Ova registracija važi za područje cijele BiH. Ista agencija obavlja nadzor i nad radom posrednika u osiguranju u FBiH.

2. Prijedlog zakona o osiguranju od odgovornosti motornih vozila

Prijedlogom zakona o osiguranju od odgovornosti motornih vozila i ostalim odredbama u obaveznom osiguranju od odgovornosti preciziraju se lica koja imaju obavezu zaključenja ugovora o osiguranju od autoodgovornosti (od ove obaveze izuzeta su vozila Vojske FBiH), teritorijalno važenje police osiguranja od autoodgovornosti i uslovi za registriranje motornog vozila.

3. Prijedlog zakona o društvima za osiguranje u privatnom osiguranju

Prijedlogom zakona o društvima za osiguranje u privatnom osiguranju uređuje se osnivanje, poslovanje, nadzor i prestanak rada društava za osiguranje osnovanih u FBiH, kao i onih koja nisu osnovana u FBiH, ali usluge osiguranja pružaju preko podružnice. Djelatnost osiguranja, kako se precizira, mogu obavljati samo društva osnovana kao dionička ili društva za uzajamno osiguranje, a njihovo sjedište je u mjestu gdje je društvo registrirano. Prijedlogom zakona osniva se Agencija za nadzor osiguranja FBiH sa sjedištem u Sarajevu, kao samostalna i neovisna ustanova, koja za svoj rad odgovara Vladi FBiH.

Prijedlogom zakona, između ostalog, definiraju se postupak za izdavanje i oduzimanje odobrenja za rad društva za osiguranje, opća pravila za izdavanje ovih odobrenja, vrste osiguranja, kao i osnivanje podružnica društava za osiguranje između entiteta.

M. I.

Ekonomski pokazatelji u BiH januar - oktobar 2004.

Izvor: CBBH, Zavod za statistiku FBiH i RS

(preneseno iz Ekonomskog biltena OHR-a, oktobar 2004.)

Indikator	BiH (CBBH procjena)
GDP nominalni u 2000. (milion KM)	10.050
GDP nominalni u 2003. (milion KM)	12.170
Normalni porast 2000. - 2003.	+ 21%
Indeks potrošačkih cijena	0,6% (kraj 2003.)
Prosječna neto plata (u KM)	482,25
Broj registrovanih nezaposlenih	451.294
Broj penzionera	474.480
Prosječna penzija (u KM)	180
Uvoz 01/04. - 09/04. (milion KM)	6.507.037
Izvoz 01/04. - 08/04. (milion KM)	1.937.654
Deficit	(4.569.383)

Željeznice FBiH

Potpisan Memorandum o nabavci putničkih vozova

Predstavnici Željeznica FBiH potpisali su, u Sarajevu, Memorandum o razumijevanju za nabavku i prodaju putničkih garnitura nagibne tehnike španske kompanije Patentes Talgo S.A iz Madrida

Okvirni ugovor sa španskim proizvođačem vozova Patentes Talgo potpisali su generalni direktor Željeznica FBiH Sarajevo Narcis Džumhur i predsjednik Upravnog odbora Željeznica FBiH Zlatko Kljajo. Vrijednost Memoranduma je 67 miliona eura i sadrži isporuku devet garnitura ovih vozova za Željeznice FBiH (pet dnevnih sa po 240 sjedišta i četiri noćne sa po 186 sjedišta), glavne rezervne dijelove, specijalne alate sa montažom i opremom za održavanje. Za realizaciju ovog aranžmana, koji spada u koncesione kredite, traži se 100 odsto kredit Vlade Kraljevine Španije pod FAD uslovima, sa periodom otplate od 30 godina, 10 godina grejs perodom i kamatom od samo jedan odsto. S obzirom na to da se radi o poslu čija će realizacija potrajati više godina, te da je u pripremu projekta već utrošeno pet godina, španska Vlada je od kompanije Patentes Talgo tražila da predoči oficijelni dokument o namjeri dviju strana da bi mogla pristupiti izjašnjavanju o kreditu. Nakon potpisivanja Memoranduma o razumijevanju, u formi okvirnog ugovora dvije strane, do kraja godine treba da se obavi potrebna procedura za prihvatanje ugovora od nadležnih tijela željezničkih kompanija i vlada dviju država, te stvaranje svih uslova za njegovo stupanje na snagu. Memorandum je međusobno usaglašen i prihvaćen od Upravnog odbora BH željezničke javne korporacije (BHŽJK). Operativne aktivnosti na uvođenju vozova nagibne tehnike otpočele su još u 1999. godini, kada je Poslovodni odbor BHŽJK sa generalnim direktorima željezničkih kompanija posjetio Španiju. Prema planu realizacije ovog aranžmana, proizvodnja vozova trebala bi početi krajem 2005. godine, a uvođenje vozova nagibne tehnike u saobraćaj u BiH početkom 2009. godine. Kako je rečeno, tokom potpisivanja Memoranduma, nakon što budu provedene sve potrebne aktivnosti, Državni institut za kredite Španije (ICO) bi potpisao koncesioni kreditni sporazum sa Ministarstvom finansija i trezora BiH, odnosno onim koga za to ovlasti Predsjedništvo BiH nakon provedene odgovarajuće procedure. Tada bi se pristupilo obezbjeđenju garancije države BiH za zaduženje za kredit na osnovu odobravanja zaduženja i odgovarajuće provedene parlamentarne procedure. Zamjenik ambasadora Španije u BiH Horhe Cabrera Espinos (Jorge Cabrera Espinos) ukazao je na značaj ovog projekta za BiH, koji podržava španska Ambasada. Prema njegovim riječima, realizacija ovog aranžmana predstavlja, između ostalog, garant odnosa između dvije zemlje. Podršku ovom projektu su iskazali direktor BHŽJK Borka Trkulja i federalni ministar prometa i komunikacija Nedžad Branković.

Vozovi Talgo, koji saobraćaju u Španiji, Njemačkoj, Portugalu, Italiji i Švajcarskoj, spadaju u red najsavremenijih i mogu saobraćati na svim prugama, a karakteristični su po osobenoj nagibnoj tehnici koja omogućava visoki komfor i velike brzine. /ONASA/

Za ovogodišnji EKO BIS

Dodijeljene zahvalnice

Direkcija Sajma ekologije "EKO BIS 2004." dodijelila je zahvalnice institucijama, privrednim društvima, udruženjima i pojedincima, koji su pomogli organizaciju ovogodišnjeg projekta. Specijalna priznanja dobili su Privredno društvo "Zlatna dolina" iz Sanskog Mosta za izlaganje i promociju domaćih proizvoda i Konjički klub Bihac za uzgoj čistokrvnih engleskih galopera. Za kontinuitet održavanja ovog velikog međunarodnog projekta i ubuduće će biti potrebna podrška šire društvene zajednice, kazao je predsjednik Privredne komore USK-a Ismet Pašalić. Izrazio je žaljenje što političke vlasti USK-a do sada nisu uvidjele značaj sajma, poput "EKO BIS-a".

Sajam privrede "Brčko 2004."

U organizaciji Privredne komore Brčko Distrikta, od 08. do 12. decembra, održao se Treći međunarodni sajam "Brčko 2004".

Na sajamskom prostoru od 1.000 m² svoje proizvode izložilo je 100 poduzeća iz BiH, Slovenije, Hrvatske, Nizozemske, Njemačke, Italije, te Srbije i Crne Gore.

Organizirane su i prpratne aktivnosti. Veliku zainteresiranost privrednika privukla je tematska konferencija "Aktuelna ekonomska situacija - perspektive u BiH, akcenat na Brčko Distrikt BiH". Jedinstven zaključak sa ove konferencije jeste uspostava jedinstvenog ekonomskog prostora BiH. Š. A.

Slovenski uvoz iz BiH povećan 66 odsto

Prema podacima Gospodarske komore Slovenije, za osam mjeseci ove godine slovenske tvrtke izvezle su u BiH robe u vrijednosti 318,4 miliona eura ili 2,3 odsto više nego u istom razdoblju lani, dok se uvoz iz BiH povećao za čak 66 odsto, na 82 miliona eura, pišu slovenske "Finance".

Najveći slovenski izvoznici u BiH su Prevent, Gorenje, Fructal, Krka i Sava Gume, dok su najveći uvoznici iz te zemlje Prevent, Koto, Meltal, Vipap Videm i Cimos.

Vlada FBiH

Za pokretanje proizvodnje u Agrokomercu 200.000 KM

Preduzeće Agrokomerc Velika Kladuša trebalo bi ostvariti dobit od 350.000 KM nakon što, uz podršku Vlade FBiH, realizira Mini program za proizvodnju 500.000 komada TOPS-a u Fabrici biskvita.

Vlada FBiH je, na molbu Agrokomerca, donijela odluku kojom se federalnom Ministarstvu energije, rudarstva i industrije, sa transfera za prestrukturiranje industrije i rudarstva budžeta FBiH, odobrava 200.000 KM za finansiranje pokretanja proizvodnje u Agrokomercu.

Od dobivenih novčanih sredstava Agrokomerc bi bio u mogućnosti da dalje nastavi proizvodnju samostalno, isplati lične dohotke zaposlenih na liniji biskvita i stvori višak od 78.000 KM. Na pomenutom projektu trebalo bi da bude uposleno oko 80 radnika.

Bihaćka mljekara

Planirani promet 13 miliona eura

Bihaćka mljekara Meggle d.o.o. trenutno ima 120 zaposlenika, saraduje sa 10.000 kooperanata, ima 320 sabirnih mjesta za otkup mlijeka i dnevno proizvodi 80.000 litara mlijeka

“U 2002. godini mljekara je preradila 11 miliona litara mlijeka, a 2003. godine prerađena količina je iznosila 20 miliona litara, da bi u toku ove godine Meggle mljekara iz Bihaća preradila 26 miliona litara mlijeka. Planirani promet za ovu godinu iznosi 13 miliona eura”, izjavio je, na konferenciji za štampu, organizovanoj, 7. decembra, povodom dobijanja ISO certifikata, Marjan Vučak, direktor Meggle Mljekare d.o.o. Dodao je da je ova mljekara vodeća na

području FBiH sa mliječnim proizvodima, a u BiH je na prvom mjestu sa mlijekom za kafu i drugim sličnim proizvodima. Vučak je rekao da je uvođenje sistema kvalitete po standardu ISO 9001:2000 od velikog značaja za firmu, kao i HACCP standard (Hazard Analysis Critical Check Point) koji je širom svijeta sinonim za sigurnost hrane. HACCP se fokusira na identificiranje i sprječavanje rizika od kontaminacije hrane i bazira na naučnim odobrenjima. Prema riječima Vučaka, u bihaćku mljekaru je u nekoliko posljednjih godina uloženo oko pet miliona eura, a nova ulaganja su planirana i za narednu. Za narednu godinu su planirani i novi proizvodi. Osim mlijeka i mliječnih proizvoda, Meggle mljekara u BiH je počela i sa proizvodnjom tri vrste ledenog čaja u pakovanju od jednog litra.

Mliječni proizvodi iz Bihaća mogu se naći i na tržištima Hrvatske, Makedonije i Kosova, a tržište Albanije se pažljivo prati.

U BiH je prije šest godina u Posušju otvoreno komercijalno predstavništvo kompanije i započeta je saradnja sa mljekarom Sappit. U toku 2001. godine počelo je investiranje u mljekaru u Bihaću. Dnevni otkup mlijeka te godine iznosio je oko 7.000 litara, od 1.200 kooperanata sa ukupno 140 sabirnih mjesta.

“Meggle je obiteljska firma, stara 117 godina, sa godišnjim prometom (na nivou Grupacije) od 500 miliona eura. Čitava Grupacija zapošljava oko 1.500 radnika, a osim evropskog tržišta, Meggle proizvodi su poznati i širom svijeta. U Japanu, na primjer, već preko 25 godina egzistira kćerka-firma ove kompanije”, rekao je Sil H. Van der Ploeg, predstavnik Grupacije Meggle. (Poslovne novosti)

Reorganizacija

Uspostavljena granična veterinarska inspekcija BiH

Reorganizacijom granične veterinarske inspekcije stavit će se pod direktnu kontrolu institucija BiH granični prijelazi ovlašteni za međunarodnu trgovinu životinjama i proizvodima životinjskog porijekla.

Memorandum o razumijevanju o preuzimanju graničnih veterinarskih inspektora potpisali su ministar vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH Dragan Doko, entitetski ministri poljoprivrede Marinko Božić i Rodoljub Trkulja i načelnik Odjela za poljoprivredu Brčko Distrikta Zoran Gajić.

Ovim preuzimanjem uspostavlja se horizontalno koordiniran i vertikalno subordiniran veterinarski sistem koji je jedna od temeljnih pretpostavki razvoja stočarstva, proizvodnje i prerade namirnica životinjskog porijekla. Efikasna organizacija sistema veterinarskih inspekcija, također, je jedna od preporuka i preduvjeta otpočinjanju pregovora o stabilizaciji i pridruživanju EU.

Reorganizacijom granične veterinarske inspekcije stavit će se pod direktnu kontrolu institucija BiH granični prijelazi ovlašteni za međunarodnu trgovinu životinjama i proizvodima životinjskog porijekla.

Popisnici Memoranduma naglasili su značaj uspostave pouzdanog veterinarskog sistema u interesu zaštite građana, potrošača, značajnijih ulaganja u poljoprivredni sektor i podršku privredi.

Alternativne metode liječenja

Šta je homeopatija?

Homeopatski lijekovi djeluju tako da pomažu organizmu da se sam izliječi. Oni nas "cijepe" protiv bolesti. Klinička je homeopatija idealna za liječenje najčešćih tegoba, kao što su gripa, upala sinusa, prehlada, kašalj, artritis, alergija, ekcemi, tjeskoba i stres, reduciranje tjelesne težine, migrena i glavobolja, tegobe u menopauzi, kandidijaza, PMS i dr.

Grčki liječnik Hipokrat, poznat i kao otac medicine, je još u 5. st. p.n.e. pisao o liječenju sličnog sličnim. Prvi je ukazao na činjenicu da je bolest posljedica prirodnih sila, a ne božanskih utjecaja.

Homeopatsku medicinu, kakvom je danas znamo, promovirao je dr Christian Friedrich Samuel Hahnemann (1755 - 1843). On je zapazio da kumarin - supstanca koja se koristi u liječenju malarije kod zdravih osoba - izaziva simptome malarije. Hahnemann je ovaj eksperiment izvršio na sebi. Kasnije je počeo ispitivati mnoge druge supstance koje bi izazivale simptome slične onima kod pojedinih bolesti.

Tri principa homeopatije

Homeopatija se temelji na sljedećim principima:

- Zakon sličnosti

Treba postojati veza između bolesti i lijeka. Osnovni princip homeopatije jest princip "slično se liječi sličnim" - "similia similibus curentur" - što znači da se bolest može liječiti supstancom koja je u stanju proizvesti simptome onima od kojih pati pacijent. Već samo ime otkriva nam taj princip: riječ homeopatija je grčkog porijekla: homois = sličan, pathos = bolest.

- INFINITEZIMALNE - neznatne doze lijekovite supstance

Homeopatija koristi biljne, mineralne i kemijski proizvedene mješavine prirodnih supstanci. Oni se po određenom postupku sve više razrjeđuju, čime se postižu sićušne, lat. infinitezimalne, gotovo neznatne doze originalne supstance.

- Cjelovitost

Budući da homeopatija smatra osobu cjelinom, svaki se tretman temelji na pretpostavci da je svaka bolest manifestacija dubljeg poremećaja.

Homeopatski lijekovi

Homeopatski lijekovi mogu biti biljnog, životinjskog i mineralnog porijekla. Isto tako, liječnik može zahtijevati da se bilo koja supstanca pripremi na homeopatski način.

Priprema homeopatskih lijekova se sastoji u razrjeđivanju ljekovitih supstanci. Iako je naizgled jednostavna, priprema zahtijeva veliku preciznost kako bi se osigurala kvaliteta i pouzdanost gotovog proizvoda.

Prvo se pripremi takozvana matična tinktura. To je vodeni ili alkoholni ekstrakt aktivne tvari koja se potom razrjeđuje potencira.

Postoje dvije metode razrjeđivanja: decimalna i centezimalna. 1 : 10 - označava se sa X ili D. Da bi se proizvela jakost od 1X dodaje se jedna kap matične tinkture i devet kapi mješavine alkohola i vode, te se potom energično miješa oko dva minuta.

Tekuće potencirane supstance mogu se koristiti za pripremu mnogih farmaceutskih oblika tableta, granula, masti, supozitorija i kapi.

Najčešći oblik uzimanja homeopatskog lijeka su granule (zrnca) i tablete. Mogu biti i u obliku sirupa, kapi, praha, supozitorija, masti, injekcija i dr. Ako se radi o uobičajenim dozama u situacijama samopomoći, savjetuje se uzimanje pola sata prije ili nakon jela. Ukoliko je pacijent pod liječničkim nadzorom, treba slijediti liječnički savjet.

Homeopatske granulice se ne smiju gristi, nego ih treba lagano rastopiti ispod jezika.

Za one koji bi voljeli saznati nešto više evo i internet adrese homeopatskog udruženja BiH:

<http://homeopatijabh.org/bos>

APOTEKA MY MEDICO

Mr pb. Maja KNEŽEVIĆ - ČERANIĆ

Potražnja

Kompanija iz Grčke zainteresirana je za uvoz ogrevnog drveta i drvenog uglja iz BiH.

Adresa: PLANTERS EPE, Str. Patision 89, Athens 10434, Greece.

Telefon: +30-210-881-1345, faks: +30-210-881-2625

Kontakt osoba: mr Alekos Roland.

Izraelska kompanija Telepharm uvozi lijekove i medicinsku opremu iz cijelog svijeta. Adresa: Telepharm - The First Direct Pharmacy, 7 Tulipman st. Rishon Lezion 75054, Israel.

Telefon: 972-3-9480400, faks: 972-3-9480420, e-mail: info@telepharma.co.il

Kontakt osoba: mr Nitzan Shekel, General Manager

Bugarska asocijacija balneologije i turizma traži saradnju u sljedećim oblastima: zdravstvene usluge, usluge profilakse, rehabilitacija, liječenje i zdravstveni programi u kombinaciji sa turizmom.

Adresa: National Association of Balneology and Tourism, National Palace of Culture - Ticks Centre, 1463 Sofia, Bulgaria.

Telefon: (+359 2) 953 11 15, faks: (+359 2) 980 10 19, e-mail: balneology@mail.bg

Kontakt osoba: mrs. Tsveti Milanova.

Slovenački proizvođač gasnih opruga raznih vrsta i dimenzija za različite namjene (za industriju, auto-dijelove, autobuse, kamione, viljuškare, bolničke ležajeve) traži partnere kojima trebaju gasne opruge za proizvodnju, te distributere gasnih opruga i auto-dijelova.

Adresa: Obkov d.o.o., Vodnikova ul. 35, 2310 Slovenska Bistrica,

telefon: + 386 2 840 12 44, faks: + 386 2 840 12 45, e-mail: prodaja@siol.net

www.obkov.si

Kontakt osoba: Silvin Lovrenčić

Industrija tekstila, kože i obuće

Zajednički na evropsko tržište

Prezentacija projekta pod nazivom "Zajedno do uspjeha" upriličena je početkom decembra, a rezultat je saradnje konzorcijuma Grell & Partner i Permex GmbH iz SR Njemačke (uz podršku GTZ-a) i Udruženja tekstilno, kožarsko-prerađivačke industrije pri P/GKFBiH.

Projektom je predviđeno formiranje proizvodno-izvoznog udruženja tekstilne, odjevne, kožarske i obućarske industrije čime bi se omogućila njihova revitalizacija, uspostavljenje zajedničkog proizvodno-izvoznog udruženja sa sjedištem u SR Njemačkoj, kao i obezbjeđenje povoljnih kreditnih linija.

Stav Udruženja je da je za brži razvoj ovih industrijskih grana neophodan izlazak na evropsko tržište ne samo u lon/poslovima nego i u vlastitom izvozu, stoga će realizaciju pomenutog projekta P/GKFBiH u potpunosti podržati.

U projektu će moći učestvovati samo one kompanije iz FBiH koje budu članovi P/GKFBiH.

Nosilac aktivnosti i rada na projektu vezano za FBiH će biti P/KGFBiH, tj. njen Sektor kožarsko-prerađivačke industrije.

Kao slijedeća faza projekta predviđeno je prikupljanje kvalitetnih podataka o firmama (njihovim kapacitetima, broju uposlenih, te orijentaciji u budućem proizvodnom programu), što će predstavljati bazu podataka kojom će raspolagati predstavništvo sa sjedištem u Berlinu, Njemačka.

U prilogu objavljujemo dijelove pomenutog projekta, a za sve dodatne informacije možete kontaktirati Hrvoja Brajkovića, sekretara Udruženja pri P/GKFBiH, na telefon: 033/217-786 ili faks 033/217-783.

Plan za uspjeh

Produkciono i izvozno udruženje za tekstilnu i odjevnu industriju

Tačka 1 - Grupa kompetencija PPP

Bosna i Hercegovina

Evropska unija

Inovativna mreža

Public Private Partnerships, kratko PPP, predstavljaju novi model saradnje u zemljama u razvoju i tranziciji. Prema motu: Šanse spoznati, sinergije koristiti, zajednički djelovati radi GTZ-a, Društvo za tehničku saradnju zajedno sa privatnom privredom na inovativnim projektima za razvoj.

Na projekte je do sada dato više od 100 miliona eura. Udio u javnim sredstvima iznosio je, u prosjeku, 40 odsto.

Javni doprinos može u pojedinačnom slučaju da iznosi do 200.000 eura (u izuzetnim slučajevima i više). Presudno za visinu javnog doprinosa je razvojno-politička korist koju projekat donosi u zemlji-partneru.

Javni doprinosi nisu subvencije. Projekti se zajednički planiraju, finansiraju i realizuju.

Grupa kompetencija koju je formulisao Grell & Partner zajedno sa Primex-om može stoga da predstavlja samo princip mješovite mreže, doduše na regionalnom i multinacionalnom nivou.

Grell & Partner i Primex se u ovoj fazi projekta smatraju inicijatorima i medijatorima postavljanja programa na noge, GTZ treba taj projekat samo da prati davanjem podrške.

Grafički mindjet-prikaz pokušava ovaj splet odnosa grupe slikovito da prikaže.

Zapažamo četiri dominirajuća bloka koji, u suštini, međusobno komuniciraju djelom o dodirnim tačkama, ali i jedan s drugim, blok

- * podsticanje s prioritetom 1,
- * finansiranje s prioritetom 2,
- * proizvodno udruženje s prioritetom 3,
- * izvozno udruženje s prioritetom 4.

Grupa može da se diferencuje i verifikuje, ona nije strogo određen model.

Za podsticanje projekta i finansiranje odabran je prioritet 1, odnosno prioritet 2, jer projekat ne može da startuje bez javnih sredstava, ali investicioni dodaci ne smiju da budu dostatni da se projekat dovede u stvarnost.

Da bi se proizvodno i izvozno udruženje mogli formirati, mora se rasčistiti koja sredstva, kada i koliko stoje na raspolaganju.

Programom za region CARDS (Community Assistance for Reconstruction, Development and Stabilisation), EU podstiče veće strukturalne reforme.

CARDS-smjernice su kao najznačajnije ciljeve odredile stabilizaciju, tržišnu privredu, demokratiju i vladavinu prava, kao i regionalnu kooperaciju.

Prioriteti koje treba podsticati kod pojedinačnih zemalja se svaki put bilateralno definišu.

Od 2000. do 2006. godine predviđeno je više od pet milijardi eura; samo za 2004. godinu procijenjeno je 675 miliona eura.

Nakon stratejske analize situacije Grell & Partner-a, I dio studije morao bi idealno da odgovara "Plan za uspjeh" sa "Grupom kompetencija PPP Bosna i Hercegovina - Evropska unija" i CARDS - smjernicama.

Konsekventno temeljno proučavanje bilateralnih i međunarodnih podsticajnih mogućnosti na širokoj

bazi trebao bi stoga da bude prvi korak na putu do uspjeha.

Paralelno sa ovom mjerom potrebno je analizirati instrumente finansiranja u privatnoj privredi i standardizovati ih za projekat.

Javna podsticajna sredstva dopunjena standardizovanim finansijskim instrumentima iz domena privatne privrede određuju okvir koji osigurava put do uspjeha: Ono što je ostvareno INNtex-om u istočnoj Njemačkoj i Euro Textil-om u više zemalja moralo bi da uspije i u BiH.

Preduslov za uspjeh je smještanje ovih zadataka u jednu ustanovu privatne privrede.

Već u ovoj fazi Grupa kompetencija Cluster PPP, naime, obuhvata institucionalizovanje mjera u jednom proizvodnom i izvoznom udruženju.

Samo ovo udruženje može da nastupi jedinstveno, da argumentuje uvjerljivo, te da globalno zastupa zajedničku liniju tekstilne i odjevne privrede BiH.

Određenje prioriteta 3 i 4 za jedinice udruženja, ipak, nije protivrječnost, jer bi se promptna trgovina, prije svega, trebala koncentrisati na tačke podsticanje i finansiranje.

Ekstremna decentralizacija BiH, koja preduzećima donosi i višestruke obaveze usljed prijema i odobravanja, kao primjer neka bude naveden sistem prijave djelatnosti, nije samo kamen spoticanja za stupanje u pregovore sa EU o paktu za stabilnost i asocijaciju (SAA), koji treba da startuju na prelazu iz 2004. u 2005. godinu.

Trenutne prilike, naročito pravne odrednice, su te koje vode ka zaključku da glavno sjedište zajedničkog udruženja treba da bude van BiH.

Ako bi izbor za mjesto osnivačke inicijative pao na glavni grad Njemačke, to ne bi pružilo samo unutrašnju pravnu sigurnost, već bi kompenzovalo lako ustanovljive probleme imidža u spoljnim odnosima, kako je navedeno u I djelu Studije.

Proširenjem EU Berlin brzo postaje sve atraktivniji, a inovativnim preduzećima nudi izvanredne razvojne mogućnosti.

Sa sjedištem u Njemačkoj dolaze i prednosti u pogledu izgradnje i održavanja IT infrastrukture.

“Plan za uspjeh” predviđa da ustoliči inicijativu Global Compact-a u Društvu poduzetnika u Sarajevu.

Inicijativa odgovara za pridržavanje principa donijetih od Ujedinjenih nacija, koji su, takođe, komentarisani u I dijelu.

Podrazumijeva se da će u BH raditi tim tehničara, u pogledu personala najintenzivnija jedinica grupe.

Berlin kao glavno sjedište nije presudna pretpostavka, sjedište, svakako, može da se odabere između gradova konkurenata kao što su Diseldorf ili Minhen.

Ono što će da bude presudno jesu dovoljna podsticajna sredstva ili finansijska pomoć koja će da budu stavljena na raspolaganje toj instituciji u cilju olakšavanja starta.

Inkorporacija istraživanja i razvoja u biće viših stručnih škola i univerziteta BiH i na evropskom nivou u grupu kompetencija je neizostavno isto kao što i političke i privredne institucije nalaze svoje mjesto u Cluster-u. Samo sistematskim istraživanjem i razvojem zajedno sa politikom i privredom može srednjoročno i dugoročno da bude obezbijeđena inovativnost ovog kompleksa.

Pošto se uvođenjem novih E-Commerce instrumenata optimalizovao cio lanac povećanja vrijednosti tekstila, neophodna je i integracija kompetentnih IT-službenika u grupu kompetencija.

Mreža se konačno kompletira uvrštavanjem tehničkog sistema nadzora i efikasne kontrole, između ostalog, kontrole kvaliteta i finansijske kontrole, postupka za obezbjeđenje kredita kao i last not least ukupnog vođstva projekta za odvijanje projekta i medijaciju pod rukovođenjem konzorcijuma Perimex-a GmbH i privrednih savjetnika J.W. Grell-a.

Pod tačkom 2. se izvještava o sadržajima pojedinačnih blokova grupe koji su prikazani u Mindjet-prikazu.

Grupa kompetencija treba da se shvati kao model, misaoni podstrek kojeg bi u diskusijama na početku trebalo konkretizovati, a u slijedećem periodu stalno aktualizovati.

Slijedeće poglavlje bi trebalo da posluži kao materijal za učenje i za unošenje u projekat vlastitih misli i ideja.

Tačka 2 - Cijelo je više nego suma njegovih dijelova Djelotvoran menadžment provocira uspjeh

Pokušaj interpretacije grupe kompetencija

Središte	Grupa kompetencija Bosna-Hercegovina Evropska unija	Grupa kompetencija je srce projekta, simbol svega, u kojeg su uvršteni blokovi.
Blokovi Cluster-a	<ul style="list-style-type: none"> • gtz Društvo za tehničku saradnju GmbH - Hermes Kredit - Podsticanje - Finansiranje - Istraživanje i razvoj - Politika - Institucije - Tim tehničara - Udruženje tehničkih kontrolora - IT-službenici - Ujedinjene nacije UN - Proizvodno udruženje - Izvozno udruženje - Konzorcijum: Perimex GmbH, J.W. Grell – Savjetovanje u privredi 	<p>Cluster zvjezdasto zrači u smjeru kazaljke na satu ka blokovima koji u centru obrazuju cjelinu.</p> <p>Prikazano je 14 blokova Cluster-a.</p> <p>Sistem je fleksibilan, blokovi mogu da se prošire, redukuju ali i dopune.</p> <p>Zaokruženim linijama prikazana je neposredna zavisnost dijelova jednih od drugih.</p>
Podsticajni blok	<p>Podsticanje</p> <ul style="list-style-type: none"> • EU • Svjetska banka • BMZ • GTZ • KfW • IWF • EBWE • EBRD • OHR 	<p>Primarnim blokovima dodijeljen je stepen prioriteta.</p> <p>Podsticanje ima u sistemu Prioritet 1.</p> <p>Blok za Podsticanje je pak dijeli na ustanove za pružanje podsticaja: EU, Svjetska banka...</p> <p>Ove potporne institucije su kontakt-partneri za razmatranje dodjele podsticajnih sredstava</p>
Blok Finansiranja	<p>Finansiranje</p> <ul style="list-style-type: none"> • Banke • Fondovi • Uključena društva 	<p>Blok Finansiranja ima prioritet 2. Raščlanjava se na banke, fondove, uključena društva.</p> <p>Ovaj blok reprezentuje sektor privatizovane privrede u "Cluster-u".</p> <p>Slijedeća folija prikazuje nivo koji je podređen jedinici Banke.</p>
Jedinica Banke	<p>Banke</p> <ul style="list-style-type: none"> • MikroEnterprise Bank (MEB) • Investicijska banka Federacije (IBF) • USAID • Poslovne banke 	<p>Jedinica Banke se dijeli na pod jedinice koje čine regionalne institucije kao Investicijska banka Federacije i Poslovne banke u BiH.</p> <p>Grana Poslovne banke bi se trebala vremenom još jednom raščlaniti na regionalnom i lokalnom nivou, na lokalnom bi to bila npr. Hypo Alpe-Adria-Banka u Banjoj Luci...</p>
Blok istraživanje i razvoj	<p>Istraživanje i razvoj</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stručne više škole <ul style="list-style-type: none"> - Dizajn • Fakulteti <ul style="list-style-type: none"> - BWL 	<p>Blok Istraživanje i razvoj će u kasnijim fazama projekta biti važan element u spletu odnosa.</p> <p>Ovaj blok "Clustera" upravlja Inovacionim sposobnostima Projekta.</p> <p>Zanimljiva je tijesna kooperacija sa višim stručnim školama i fakultetima, između ostalih na području dizajna, BWL-a i mašingradnje na nacionalnom i internacionalnom nivou.</p>

Blok Politika	<p>Politika</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ministarstva <ul style="list-style-type: none"> - Ministarstvo industrije - Ministarstvo za spoljnu trgovinu i privredne odnose • Kantoni/županije 	<p>Oslovljena su Ministarstva da demokratske partije i kantoni/županije pristupe grupi kompetencija.</p> <p>Treba ostvariti veze sa istraživačkim i razvojnim ustanovama, da bi se ostvarila ciljana inovaciona sposobnost.</p>
Blok Institucije	<p>Institucije</p> <ul style="list-style-type: none"> • Komore <ul style="list-style-type: none"> - Privredna komora • Udruženja • Ostale 	<p>Institucije privrede, kao komore i udruženja dopunjavaju politički blok grupe kompetencija</p>
Blok Tim tehničara	<p>Tim tehničara</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zadaci <ul style="list-style-type: none"> - Inventar - Sakupljanje podataka - Planiranje investicija - Savjetovanje - Školovanje 	<p>Ovaj blok kompetencija otjelotvoruje operativni nivo projekta.</p> <p>Štab kvalifikovanih inženjera sa sjedištem u BiH odgovara, između ostalog, za detaljno inventarisiranje (Ist-Analiza) kao pretpostavke za revitalizaciju tekstilne i odjevne industrije u Bosni i Hercegovini.</p> <p>Tim tehničara reprezentuje Perimex GmbH, odgovornog za odvijanje procesa.</p>
Blok IT - službenici	<p>IT - službenici</p> <ul style="list-style-type: none"> • IBM <ul style="list-style-type: none"> - Zadaci - Popis obaveza - Hardware i software - Banka podataka - Umreženost - Školovanje 	<p>IT-službenici kao PROFI Enginee ring System AG (Hardware) i Pixis Consulting Group GmbH (Software), kao i Grell & Partner (Razvoj) kao kompetentni biznis partneri upravljaju suštinom projekta: funkcionalan sistem robne privrede i marketinškog portala za proizvodno i izvozno udruženje.</p> <p>Uvoženjem novih E-Commerce instrumenata treba da bude optimalizovan čitav lanac povećanja vrijednosti tekstila.</p>
Blok Proizvodno Udruženje	<p>Proizvodno udruženje</p> <ul style="list-style-type: none"> • Preduzeća članice <ul style="list-style-type: none"> - tekstilna preduzeća - predionice - konfekcija - trikotaža - kožni proizvodi - ostalo • Poduzetnik AG • Global Compact-inicijativa 	<p>Proizvodno udruženje je virtuelno preduzeće grupe kompetencija.</p> <p>Radni principi se utvrđuju pod demokratskom upravom članstva, a u bloku IT-službenici se tehnički preinačuju.</p> <p>Ovaj blok se dijeli na jedinice grupe Preduzeća-članice, Društvo poduzetnika i Global Compact inicijativa.</p>
Blok Izvozno Udruženje	<p>Izvozno udruženje</p> <ul style="list-style-type: none"> • Udruženje tekstilne, odjevne i kožne privrede u BiH, reg. udruženje • Marketinško društvo mbH • Preduzeća članice <ul style="list-style-type: none"> - tekstil - predionice - konfekcija - trikotaže - kožni proizvodi - ostalo 	<p>Izvozne aktivnosti proizvodnog udruženja se vrše putem izvoznog udruženja.</p> <p>Organizovano kao registrovano udruženje ili društvo sa sjedištem u Berlinu, ovo udruženje podržava marketinško društvo koje je zaduženo za operativne poslove.</p> <p>Organizacija je centar grupe kompetencija i reprezentuje virtuelno preduzeće proizvodnog udruženja.</p>
Blok Konzorcijum	<p>Perimex GmbH J.W. Grell Savjetovanje u privredi</p> <p>- Partnerska preduzeća u BiH</p>	<p>Zajedno sa partnerskim preduzećima u BiH Konzorcijum Perimex GmbH i J.W. Grell Savjetovanje u privredi koordiniše pojedinačne aktivnosti grupe kompetencija.</p> <p>Zadaci: Odvijanje projekta i medijacija.</p>

Pet stubova obezbjeđuju budućnost

Katalog mjera za uspješan biznis

Tekstilna i odjevna privreda BiH nalazi se pred važnom odlukom: mora se odgovoriti na pitanje da li se i dalje treba privređivati na dosadašnji način, ili, da li je put u EU konsekventna alternativa.

U svrhu propagiranja ove alternative Savjetodavno društvo za privredu iz Frankfurta, Grell & Partner izradilo je projekat "Model pet stubova" koristeći podatke iz ove studije i analizu slabih tačaka u prethodnom dijelu ovog istraživanja.

Grell & Partner je predodređen za inovativna rješenja, jer ovo savjetodavno preduzeće od 1967. godine uspješno radi u oblasti marketinga i kao IBM Business Partner sa sobom donosi sve pretpostavke da i IT-područje bude profesionalno pokriveno.

Ovo preduzeće je nakon političkih promjena bilo jedno od pionira u izgradnji biznis-struktura, između ostalog, u St. Petersburgu, Moskvi i Volgogradu.

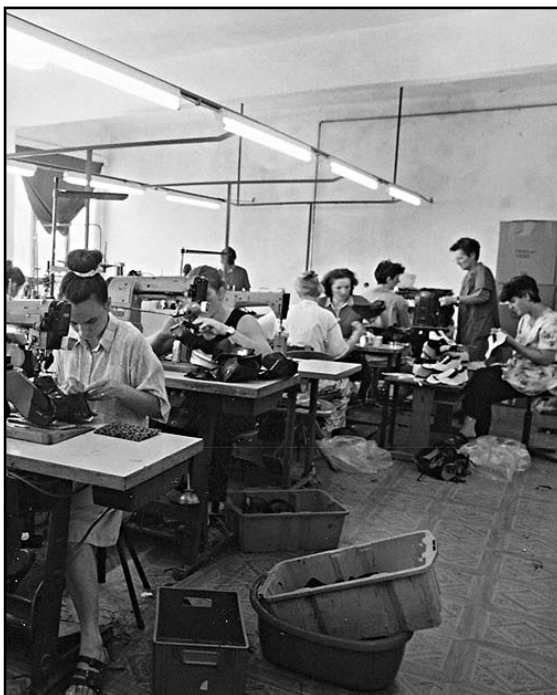
Prezentacija projekta je upriličena sa ciljem izrade detaljnog plana u vezi sa osobljem, vremenom i troškovima za sprovođenje mjera.

PPP-projekat ima potporu u slijedećim stubovima:

1. Radna snaga kompenzuje tehnološki zaostatak,
 2. Proizvodna udruženja kompenzuju deficite u proizvodnji,
 3. Izvozna ofanziva kompenzuje domaće slabosti,
 4. Strane filijale - firme kćerke i Global Compact kompenzuju probleme imidža,
 5. Koristiti komparativne prednosti.
- Pojedinačno o mjerama:

1. Radna snaga kompenzuje tehnološku zaostalost

Na ovom nivou se treba ustanoviti kako se zaostalost u načinu poslovanja može optimalno

kompenzovati angažovanjem radne snage i (nove) tehnologije.

Pri ovom bi bilo potrebno ustanoviti na kojim područjima se zaostalost manifestuje i kako bi se mogao postići neki ujednačen nivo.

Ispitivanje se sprovodi u višestepenom istražnom postupku uzimajući u obzir analitičke ankete i razmatranja eksperata.

Paralelno ovom neophodno je studiju za ovaj sektor, kao i strategiju razvoja koja iz te studije proizilazi učiniti pristupačnom za vlastiti projekat i dati procjenu za nju.

Bilo bi, takođe, potrebno istražiti zašto revitalizacioni program sačinjen od EU nije zaživio.

Istraživanje se dopunjava stručnim procjenama kratkoročnih, srednjoročnih i dugoročnih mogućnosti razvoja za projekat.

U svrhu poboljšanja privredne klime, konkurentnosti preduzeća, proširenja izvozne baze i povećanja proizvodnog kapaciteta neophodno je pripremiti grupu kompetentnih stručnjaka.

2. Proizvodna udruženja kompenzuju deficite u proizvodnji

Na osnovu rezultata prvog nivoa morao bi se napraviti predizbor preduzeća i ustanova u BiH koja su stručno i privredno kvalifikovana da pristupe jednoj kompetentnoj grupi sačinjenoj od proizvodno-izvoznih udruženja.

Potrebno je razmotriti da li se proizvodno-izvozna udruženja organizaciono dotiču i koja se stanovišta i pravne forme za projekat nude.

Između ostalog, ovdje se mora regulisati proces pristupanja i finansiranje projekta.

Pristupanjem se preduzeća i ustanove obavezuju na poštovanje i preuzimanje principa Global Compact-a.

PPP-projekt će biti prijavljen u UN.

U svrhu neophodne revitalizacije odabranih preduzeća potrebno je razviti strategiju o mogućnostima dobijanja povoljnih kredita.

Moraju se uvesti mjere koje će dovesti do zaokreta ka uređenju udruženja.

Sa tehničkog stanovišta i iz finansijskih razloga se preporučuje, kako se to vidi u tački 3), zajedničko udruženje obje inicijative.

3. Izvozna ofanziva kompenzuje domaće slabosti

Ovaj postupak je najskuplji nivo i za njega je neophodno brižljivo planiranje.

Kao središte svih promjena u privredi razvije se E-biznis.

Prodorom Interneta na raspolaganju je niz novih i srazmjerno jeftinih i jednostavnih tehnologija koje omogućuju sveopšte elektronski podržano odvijanje

svih poslovnih procesa u lancu povećanja vrijednosti kako u okviru jednog preduzeća tako i van njega.

E-biznis počinje sa:

- * konzumentima
(Business-to-Consumer, B2C)
- * preduzećima
(Business-to-Business, B2B)
- * javnim ustanovama
(Business-to-Administration, B2A)
- * saradnicima
(Business-to-Employee, B2E).

Ovdje nije riječ samo o nastavku tradicionalnog poslovanja elektronskim sredstvima. Novim mogućnostima korišćenja E-biznis ide i vlastitim putem. Od značaja je obrazovanje novih tržišta preko Interneta kao i virtuelnih interesnih i poslovnih zajednica, tzv. Community-a. Ovdje se razmjenjuju, kupuju, prodaju informacije o određenim proizvodima ili uslugama.

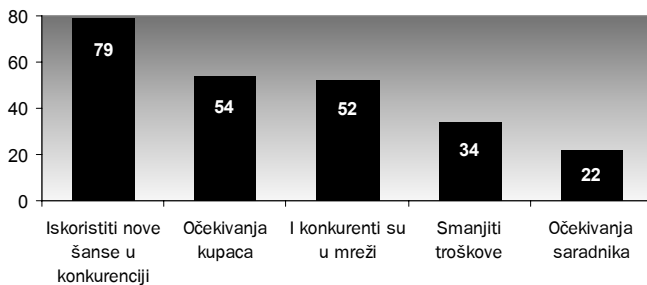
U načelu, E-biznis donosi dvije prednosti:

- * Smanjenje troškova,
- * Nove poslove.

E-biznis je, prije svega, instrument za racionalizaciju poslovnih procesa, u prvom redu u komunikaciji između preduzeća i kupaca ili preduzeća i drugih preduzeća.

Razlozi za angažman E-biznisa

Podaci u tabeli su u %.

Koji poduzetnički zadaci mogu da se izvrše preko E-biznisa?

Moguća primjena može da se podijeli u šest velikih grupa prema zacrtanim zadacima sa stanovišta ekonomike preduzeća:

- * Razvoj proizvoda,
- * Kupovina i nabavka,
- * Planiranje proizvodnje i upravljanje proizvodnjom,
- * Marketing i osvajanje kupaca,
- * Plasman,
- * Upravljanje u preduzeću.

U konkretnom slučaju se na primjeru kupovine i nabavke trebaju prikazati prednosti E-biznisa.

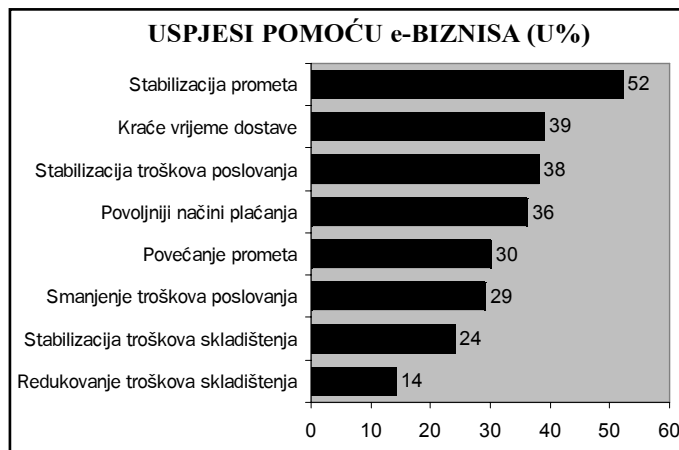
Svako preduzeće se trudi da kupuje i prodaje povoljno.

Preko Interneta moguće je jednostavno dobiti i uporediti potrebne informacije o kvalitetu i cijenama proizvoda. I to ne samo na Internetu: obični katalogi se sve više zamjenjuju CD-ima. Ovi mediji sve češće dobijaju funkciju naručivanja, naredbom preko Interneta stići do dobavljača. Ova funkcija vodi kako kod ponuđača tako i kod kupca u procesu naručivanja do dijelom značajne uštede u vremenu.

Osim toga se preko Interneta u svako doba kod dobavljača mogu aktualizovati artikli i cijene.

Sve veću važnost za podsticajnu nabavku i prodaju imaju, prije svega, elektronska tržišta, kao ona koju podržava Ministarstvo SR Njemačke za privredu i rad tzv. Textinatija za tekstilnu i odjevnu privredu. Na tim mjestima se nalaze sakupljene usluge različitih ponuđača koje kupci mogu jednostavno da uporede ili čak i opozovu. Drugu mogućnost prezentacije predstavljaju portali na kojima se preduzeća jedne regije ili jedne branše zajednički predstavljaju.

Uspjesi pomoću E-biznisa

Grell & Partner preporučuje da se E-biznis razvije u centralni instrument ofanzive.

Neki momenti tržišta se, na primjer, mogu besplatno testirati tokom tri mjeseca.

E-biznis je moguće uvesti u sve stubove modela i neizostavan je za podsticajan proces proizvodnje i plasmana.

4. Strane filijale - firme ćerke kompenzuju probleme imidža

Jedno posestrimsko preduzeće grupe preduzeća koje je registrovano u zemlji u kojoj se nastupa sa izvoznom ofanzivom pruža potencijalnom partneru, prije svega, sigurnost.

Ugovori se sklapaju na osnovu jedinstvenih pravnih normi, a partner sjedi na licu mjesta i komunicira na maternjem jeziku.

Diskusije o odnosima u matičnoj zemlji gube na važnosti.

Već iz ovih razloga može da se preporučiti stvaranje stranih filijala u zemlji-cilju.

Sljedeća prednost je blizina tržišta koja donosi prednosti za planiranje proizvoda i upravljanje proizvodima i koja generalno olakšava plasman. Grell & Partner stoga preporučuju da se posestrimske firme formiraju kao društva sa ograničenom odgovornošću i kratkoročno postavljaju na centralno mjesto za proces izvoza.

5. Koristiti komparativne prednosti

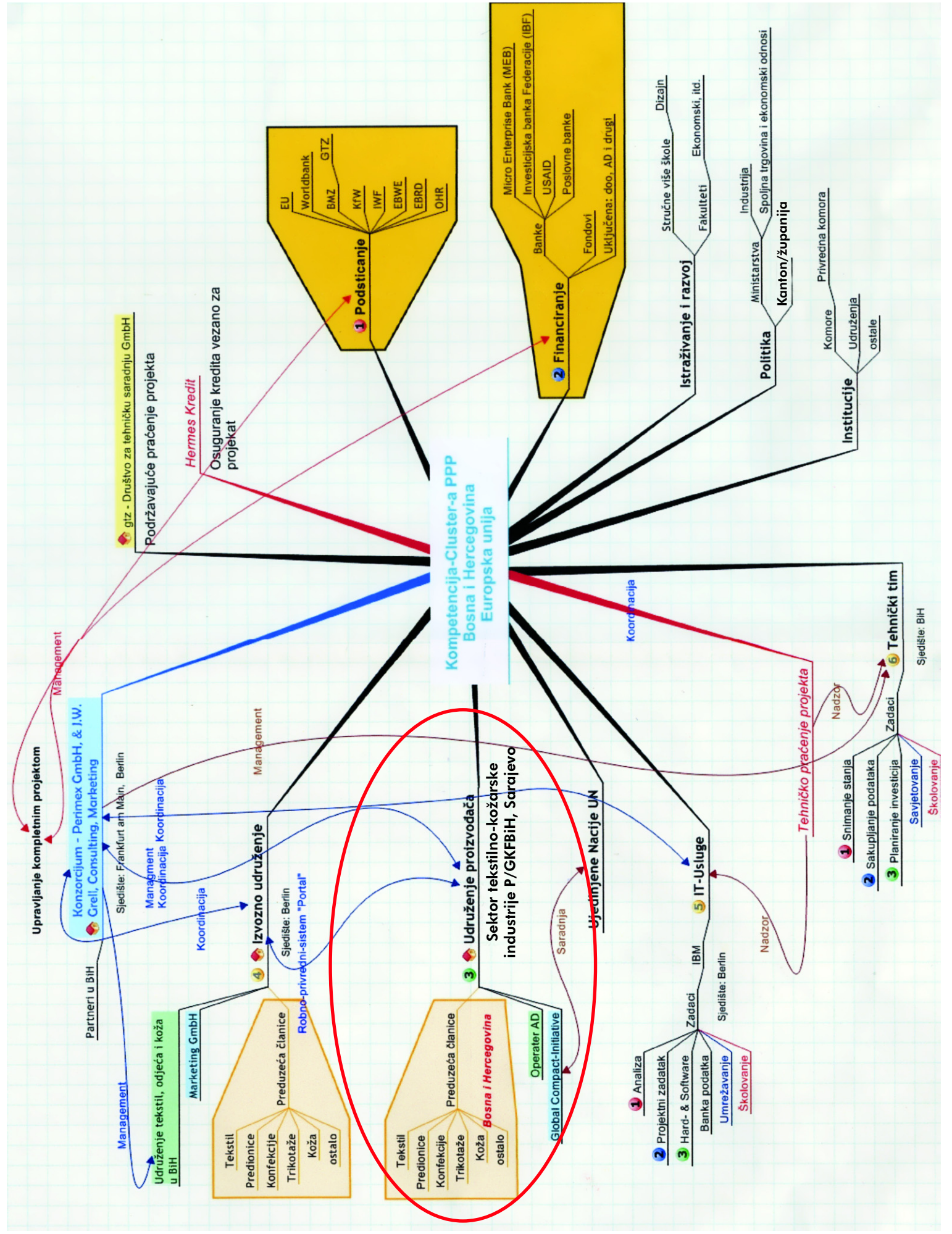
Komparativne prednosti regije se moraju aktivno i pasivno razmotriti po svim nivoima modela sa stubovima i kao stratešku prednost ih postaviti ispred svega.

Legenda - prilog grafičkom rješenju Cluster-a

Kompetencija - PPP Bosna i Hercegovina Europska unija

1. Konzorcijum - Perimex GmbH, & J.W. Grell, Consulting, Marketing
 - 1.1. Partneri u BiH
 - 1.2. gtz - Društvo za tehničku saradnju GmbH
 - 1.3. P/GKFBiH
2. Hermes Kredit
3. Podsticanje
 - 3.1. EU
 - 3.2. Worldbank
 - 3.3. BMZ
 - 3.4. 1 GTZ
 - 3.5. KfW
 - 3.6. IWF
 - 3.7. EBWE
 - 3.8. EBRD
 - 3.9. OHR
4. **Financiranje**
 - 4.1. **Banke**
 - 4.1.1. Micro Enterprise Bank (MEB)
 - 4.1.2. Investicijska banka Federacije (IBF)
 - 4.1.3. USAID
 - 4.1.4. Poslovne banke
 - 4.2. **Fondovi**
 - 4.3. **Uključena: doo, AD i drugi**
5. Istraživanje i razvoj
 - 5.1. Stručne više škole
 - 5.1.1. Dizajn
 - 5.2. Fakulteti
 - 5.2.1. Ekonomski itd.
6. Politika
 - 6.1. Ministarstva
 - 6.1.1. Industrija
 - 6.1.2. Spoljna trgovina i ekonomski odnosi
 - 6.2. Kantoni/županije
7. Institucije
 - 7.1. Komore
 - 7.1.1. Privredna komora
 - 7.2. Udruženja
 - 7.3. Ostale
8. Tehnički tim
 - 8.1. Zadaci
 - 8.1.1. Snimanje stanja
 - 8.1.2. Sakupljanje podataka
 - 8.1.3. Planiranje investicija
 - 8.1.4. Savjetovanje
 - 8.1.5. Školovanje
9. Tehničko praćenje projekta
10. IT-usluge
 - 10.1. IBM
 - 10.1.1. Zadaci
 - 10.1.1.1. Analiza
 - 10.1.1.2. Projektni zadatak
 - 10.1.1.3. Hard - & Software
 - 10.1.1.4. Banka podatka
 - 10.1.1.5. Umrežavanje
 - 10.1.1.6. Školovanje
11. Ujedinjene nacije UN
12. Udruženje proizvođača
 - 12.1. Preduzeća članice
 - 12.1.1. Tekstil
 - 12.1.2. Predionice
 - 12.1.3. Konfekcije
 - 12.1.4. Trikotaže
 - 12.1.5. Koža
 - 12.1.6. Ostalo
 - 12.2. Operater Ad
 - 12.3. Global Compact-Initiative
13. **Izvozno udruženje**
 - 13.1. **Udruženje tekstil, odjeća i koža u BiH**
 - 13.2. **Marketing GmbH**
 - 13.3. **Preduzeća članice**
 - 13.3.1. **Tekstil**
 - 13.3.2. **Predionice**
 - 13.3.3. **Konfekcije**
 - 13.3.4. **Trikotaže**
 - 13.3.5. **Koža**
 - 13.3.6. **Ostalo**

*Čestitamo nastupajuće praznike
i želimo sretnu i uspješnu
Novu 2005. godinu!*

ISSN 1840-0310

9 771840 031004